

Toelichting bij het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 inzake de erkenningvoorwaarden en de subsidiënormen voor voorzieningen in de jeugdhulp – versie mei 2024.

0. Inhoud

Voorliggende nota geeft toelichting en, waar nodig, verduidelijking bij het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 inzake de erkenningvoorwaarden en de subsidiënormen voor voorzieningen in de jeugdhulp, hierna het besluit van 5 april 2019 te noemen. **De erkende voorzieningen in de jeugdhulp worden bijgevolg verondersteld de handvaten, richtlijnen en kaders die worden toegelicht, toe te passen. Wijzigingen ten opzichte van een vorige versie worden steeds in rood gemerkt.**

1. Inhoudelijke achtergrond

1.1. Algemeen

De voorbije jaren werd ten aanzien van het private aanbod dat door Jongerenwelzijn - ondertussen opgegaan in zijn rechtsopvolger Opgroeien - erkend wordt een consequent beleid van responsabilisering en deregulering gevoerd dat de initiatiefnemers uitdaagt om zich als sociale ondernemers te profileren, zowel inzake het beheer en management van hun organisaties als in de vormgeving van hun inhoudelijke aanbod (samenwerkend, innovatief, onderbouwd, ...). Dit vertaalde zich in:

- de ingrijpende overstap in de periode 2013-2015 van afgescheiden erkenningscategorieën met een rigide subsidieregelgeving naar een gemoduleerde aanbodsomschrijving waar een geforfaitariseerde enveloppenfinanciering tegenover staat;
- de ontwikkeling van een nieuw kwaliteitsconcept voor de private organisaties ter uitvoering van het kwaliteitsdecreet. Dit concept, gebaseerd op EFQM¹, stoelt op zelfevaluatie van de kern- en ondersteunende processen, met participatie van de gebruikers, medewerkers en externe stakeholders, van waaruit verbeteracties geformuleerd worden. De installatie van dit concept ging gepaard met de schrapping van alle sectorale minimale kwaliteitseisen uit de regelgeving.

We verwijzen naar twee grote juridische mijlpalen die onder meer bovenstaande bewegingen verankerden:

- het besluit van de Vlaamse Regering van 11 januari 2013 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningvoorwaarden en de subsidiënormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand, wat betreft het inschrijven van de mogelijkheid tot een experimenteel kader;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 14 februari 2014 tot wijziging van diverse bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningvoorwaarden en de subsidiënormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand en tot opheffing van het besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 1997 tot regeling van de erkenning en de subsidiëring van de centra voor integrale gezinszorg.

Op vraag van de sector werd een traject gelopen om het bijzonder sterk gewijzigde besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningvoorwaarden en de subsidiënormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand (hierna: het besluit

¹ European Foundation for Quality Management.

van 1994) te herschrijven in een transparante, logisch opgebouwde en hanteerbare regelgeving.

Centra voor integrale gezinszorg

Voor wat de centra voor integrale gezinszorg betreft werd met het besluit van de Vlaamse Regering van 14 februari 2014 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand de centra voor integrale gezinszorg van het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin naar het agentschap Jongerenwelzijn, ondertussen opgegaan in zijn rechtsopvolger Opgroeien, overgeheveld. Deze overheveling die het gevolg was van een lang voortraject dat met alle centra voor integrale gezinszorg gelopen werd, creëerde meer kansen om een homogeen en inhoudelijk consistent beleid te voeren ten aanzien van jonge kinderen en hun gezinnen. Dit vertaalde zich onder meer in de realisatie van regionale zorggarantieplannen voor jonge kinderen en de vergrote aandacht voor kwetsbare zwangerschappen. De expertise van de centra voor integrale gezinszorg is voor beide evoluties onontbeerlijk. De integratie van Kind en Gezin en Jongerenwelzijn in een nieuw agentschap Opgroeien is onmiskenbaar een katalysator voor een versterkte dynamiek in de evolutie naar een geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid, waar de preventieve gezinsondersteuning, de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning, pleegzorg en de jeugdhulpvoorzieningen, waaronder de centra voor integrale gezinszorg, vanuit eenzelfde aansturing en instrumentarium coherente gezinstrajecten uit kunnen zetten.

We stellen sinds de overheveling van de centra voor integrale gezinszorg vanuit het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin naar Jongerenwelzijn en zijn rechtsopvolger Opgroeien een aantal elementen vast:

- De inhoudelijke opdracht van de voorzieningen werd niet gewijzigd: de centra waren en blijven erkend voor de opvang en begeleiding van (aanstaande) ouders met als finaliteit het verhogen van de kansen op maatschappelijke integratie via het verbeteren van de opvoedingscontext en van de relationele, individuele, familiale en maatschappelijke context. Centra voor integrale gezinszorg hebben op dit terrein een bijzondere expertise opgebouwd die bijzonder relevant is voor de inhoudelijke werven betreffende de zorg voor kleine kinderen in verontrustende situaties en kwetsbare zwangerschappen. Deze expertise wordt nog steeds bijgewerkt, recent onder meer door de methodische inbedding van het aanbod Infant Mental Health in het begeleidingsaanbod.
- Met de inkanteling werden een aantal basisprincipes inzake erkennen en subsidiëren die gelden voor de jeugdhulpvoorzieningen ook op de centra voor integrale gezinszorg toegepast: een opbouw volgens een modulair systeem waarbij 1 module aan 1 individu (minderjarige) gekoppeld wordt. Dit is logisch voor jeugdhulpvoorzieningen die minderjarigen opvangen, maar staat op gespannen voet met werking van de centra voor integrale gezinszorg die gezinsonames realiseren. Een vrije module laat voor aanmelders bijvoorbeeld uitschijnen dat er een opnamemogelijkheid is in het centrum, terwijl dat dit niet altijd het geval is. Het huidige systeem impliceert dat voor een opgenomen gezin met drie minderjarige kinderen er drie modules verblijf (met eraan gekoppelde contextbegeleiding) ingezet worden, terwijl er voor een minderjarige tienermoeder met één kind slechts twee modules ingezet worden. De gezinsgrootte bepaalt met andere woorden het aantal modules en bijgevolg de middelen die theoretisch aan het gezin gealloceerd worden. Gezinsgrootte is echter niet noodzakelijk een goede parameter om uitspraak te kunnen doen over de nodige intensiteit van het ondersteuningstraject.
- Het onderscheid in de verschillende vormen en intensiteiten van contextbegeleiding weerspiegelen niet de inhoudelijke differentiatie van het mobiele aanbod.
- De subsidieregeling van de centra voor integrale gezinszorg voorziet dat de financiering beperkt is tot 88,1% van de subsidie die een organisatie voor bijzondere jeugdzorg voor modules verblijf en contextbegeleiding ontvangt. Een financieringsmodel dat uitgaat van een 100% uitbetaling is daarom wenselijk.

Om tegemoet te komen aan bovenstaande vaststellingen werd een inhoudelijk en budgettair sluitend erkennings- en financieringskader gecreëerd dat blijft sporen met de generieke erkennings- en financieringsprincipes die voor jeugdhulporganisaties gelden: aan een centrum voor integrale gezinszorg wordt op basis van de bepalingen in het besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2021 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 juni 2010 tot vaststelling van de investeringssubsidie en de bouwtechnische en bouwfysische normen voor de door het agentschap Opgroeien regie erkende voorzieningen en vergunde diensten en het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 een erkenning verleend voor de organisatie van de volgende twee typemodules:

- gezinsverblijf, dat zowel het verblijf als de begeleiding van alle gezinsleden bevat;
- gezinsbegeleiding, waarmee de mobiele begeleiding van gezinnen bedoeld wordt.

Centra voor kindercare en gezinsondersteuning

De centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG) zijn in het gezins- en jeugdhulpbeleid een cruciale actor voor de ondersteuning van aanstaande ouders en gezinnen met jonge kinderen. De interventies van de CKG overspannen een breed spectrum van geïndiceerd preventief tot zorggerelateerd of curatief, met hulpverleningsvormen die variëren van rechtstreeks toegankelijke gezinsbegeleiding tot intensievere niet-rechtstreeks toegankelijke begeleiding in combinatie met verblijf.

Omwille van hun expertise met betrekking tot de hulpverlening ten aanzien van aanstaande ouders en gezinnen met jonge kinderen zijn de CKG belangrijke en gewaardeerde partners in de samenwerkingsverbanden 1G1P, de zorggarantie bij (dreigende) uithuisplaatsing van jonge kinderen en bij de uitrol van gezinshuizen.

Teneinde inhoudelijk een versterkt en coherent beleid te voeren en te komen tot een afgestemd erkennings- en subsidiëeringsinstrumentarium werd de integratie van de CKG in de jeugdhulp ook regelgevend vertaald door dit aanbod als aparte categorie op te nemen in het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019².

Gezinshuizen

In uitvoering van het Vlaamse Regeerakkoord werd aan de hand van een proefproject, een aantal Vlaamse en internationale denkoefeningen en beleidsintenties het concept gezinshuizen ontwikkeld vanuit de overtuiging dat minderjarigen best in een gezinssituatie op kunnen groeien. Finaal resulteerde het traject in een nieuwe typemodule gezinshuizen en de noodzakelijke erkenningsvoorwaarden en subsidiënormen die geïntegreerd worden in het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019³.

Eind 2021 werd een oproep gelanceerd om op vrijwillige basis voorstellen te doen tot reconversie van een deel van de dienstverlening van jeugdhulpvoorzieningen om via sociaal ondernemerschap in een gedeelde verantwoordelijkheid kwaliteitsvolle zorg op maat te organiseren onder meer door bestaande capaciteit om te bouwen naar gezinshuizen.

Met het beschikbaar maken van een module gezinshuizen binnen het integrale jeugdhulplandschap wordt al een voorstart gemaakt met een aantal principes uit een geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid. We streven naar een normalisering van de jeugdhulp.

² Cf. Het besluit van de Vlaamse Regering van 27 oktober 2023 Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 betreffende de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor voorzieningen in de jeugdhulp, wat betreft een actualisering van het aanbod van de centra voor kindercare en gezinsondersteuning en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 februari 2014 betreffende de integrale jeugdhulp, wat betreft de koppeling van de subsidie voor aanvullend geïndividualiseerd hulpaanbod aan de spilindex

³ Cf. .het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 2023 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 betreffende de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor voorzieningen in de jeugdhulp, wat betreft de gezinshuizen en tot uitvoering van het zesde Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de social- en non-profitsectoren

Dat impliceert dat maximaal gezocht wordt naar samenwerking met reguliere maatschappelijke actoren en de jeugdhulpomgeving maximaal aansluit bij de leefwereld van kinderen en jongeren.

1.2. Actuele beleidsthema's

Er werden een aantal andere actuele evoluties geïncorporeerd in het besluit van 5 april 2019.

Integrale jeugdhulp

Onmiskenbaar werd het aanbod dat met toepassing van het besluit van 1994 erkend werd de voorbije jaren sterk geraakt door de implementatie van de integrale jeugdhulp. We merken binnen deze evolutie een dubbel spoor. Ten eerste ondervinden we met de integrale jeugdhulp een sterke nood aan meer en een betere afstemming en omschrijving van het aanbod tussen voorzieningen en sectoren. De keuze om de typemodules van de integrale jeugdhulp te gebruiken als basis voor erkenning en subsidiëring creëert een logisch en bevattelijk geheel. Ten tweede is er een grotere nood aan positionering en profilering van het aanbod. In het besluit van 5 april 2019 worden de (verschillende soorten) voorzieningen dan ook sterker geprofileerd naar doelgroep, finaliteit, ... We maken de bewuste keuze om te spreken over een besluit inzake de erkenning en subsidiëring voor voorzieningen in de jeugdhulp, eerder dan in de titel de vroegere benaming 'bijzondere jeugdbijstand' uit het besluit van 1994 te handhaven. De voorzieningen die met toepassing van het besluit van 5 april 2019 erkend worden, kenmerken zich generiek doordat ze jeugdhulp ten aanzien van minderjarigen⁴ en hun gezinnen organiseren. Op het niveau van de individuele omschrijving van de soorten voorzieningen (cf. infra) wordt, meer dan voorheen, wel een sterkere opdracht en finaliteit opgenomen, waardoor de verschillende categorieën van voorzieningen zich onder de generieke noemer 'jeugdhulp' toch duidelijk en transparant kunnen onderscheiden.

Decreet jeugddelinquentierecht

Het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht (hierna het decreet jeugddelinquentierecht te noemen) is een mijlpaal in de uitbouw van de Vlaamse jeugdhulp. Verschillende stakeholders worden gevat door dit decreet, zo ook het private aanbod. De decreetgever mandateert de Vlaamse Regering namelijk om diensten aan te duiden die instaan voor de uitvoering van bepaalde onderdelen van dit decreet, en om ter zake de noodzakelijke verdere regels inzake organisatie, subsidiëring, werking, kwaliteit, ... vast te leggen. Met het besluit van 5 april 2019 geeft de Vlaamse Regering opdrachten in de uitvoering van het decreet jeugddelinquentierecht aan organisaties voor bijzondere jeugdzorg en de diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling.

Naast de bestaande praktijken waarin het private aanbod momenteel al gevat is – bemiddeling, herstelgericht groepsoverleg, gemeenschapsdienst en leerproject bij de diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling van delicten (hierna HCA-diensten te noemen) – maken we de keuze om ook de volgende componenten van het decreet jeugddelinquentierecht aan voorzieningen toe te wijzen die in toepassing van het nieuw besluit erkend worden:

- het positief project zoals vermeld in artikelen 13, 20 en 23 van het decreet jeugddelinquentierecht. In toepassing van artikel 13, kan de Vlaamse Regering een dienst aanduiden die hiervoor erkend en gesubsidieerd wordt. Het besluit van 5 april 2019 kiest ervoor om de ondersteuning en begeleiding van een positief project als een nieuwe opdracht voor de HCA-diensten in te schrijven. Deze beslissing werd genomen op basis van de volgende overwegingen:

⁴ Binnen de mogelijkheden van de voortgezette hulpverlening kan hulp georganiseerd worden voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen tot de leeftijd van 25. In het besluit van 5 april 2019 wordt, zoals in artikel 1 gedefinieerd, onder minderjarige die totale doelgroep begrepen.

- de opdracht sluit inhoudelijk en vanuit de werkprincipes nauw aan bij de bestaande opdrachten van HCA-diensten;
  - er is in het brede werkveld een groot draagvlak om de HCA-opdracht uit te breiden met het positief project;
  - de financieringswijze van de overige afhandelingsvormen die door HCA-diensten georganiseerd worden, is toepasbaar op het positieve project;
  - de HCA-diensten hebben onderling voldoende verbindende structuren en samenwerkingspraktijken die waarborgen dat ervaringen gedeeld kunnen worden en dat de gemeenschappelijkheid en de visie van het aanbod behouden blijven.
- De uitvoering van de ambulante reactie zoals vermeld in artikel 20 van het decreet jeugddelinquentierecht, als maatregel in de voorlopige fase en in artikel 29 van hetzelfde decreet als sanctie ten gronde, wordt als opdracht aan organisaties voor bijzondere jeugdzorg die hiervoor erkend worden, toegekend.
  - Samenhangend met het traject inzake een Vlaams decreet jeugddelinquentierecht is de keuze gemaakt om de gesloten opvang van minderjarige delictplegers te scheiden van minderjarigen in ernstig verontrustende situaties. Dit wordt geoperationaliseerd in de heroriëntering van het aanbod van de gemeenschapsinstellingen naar een, met uitzondering van het time-outaanbod, exclusief forensisch gesloten begeleiding en de hieruit voortvloeiende keuze om in het private aanbod een pendant te ontwikkelen voor jongeren in verontrusting die nood hebben aan een meer gestructureerd en veilig kader dan de open voorzieningen kunnen bieden. We kunnen ons hiervoor beroepen op het aanbod veilig verblijf⁵ dat al enkele jaren in Vlaanderen bestaat en dat we in het besluit van 5 april 2019 zijn structurele plaats geven.
  - Ten slotte vermelden we in deze context ook de samenwerking tussen private initiatieven en gemeenschapsinstellingen die de voorbije jaren fors werd uitgebreid. We hebben ter zake verschillende initiatieven ontwikkeld, startend bij de projecten 'gestructureerde kortdurende residentiële begeleiding' in 2002 die in 2010 in het besluit van 1994 geregulariseerd werden onder de noemer 'bijkomende erkenning'. Recenter werd met het uitbreidingsbeleid van de voorbije jaren het aanbod contextbegeleiding verschillende keren versterkt, specifiek om uitstroom uit de gemeenschapsinstellingen te bevorderen of om parallelle trajecten te organiseren.

Inkanteling van een deel van het VAPH-aanbod in Opgroeien

Door het decreet van 1 maart 2019 tot ontbinding van het Fonds Jongerenwelzijn en tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin, kreeg het agentschap Opgroeien regie als kerntaak de observatie- en behandelcentra (OBC), de centra voor minderjarigen met ernstige gedrags- en emotionele stoornissen (GES+) en de centra voor ontwikkelingsstoornissen (COS) te erkennen en subsidiëren met ingang van 1 januari 2020. Voor bovenstaande categorieën voorzieningen werd een transitie uitgevoerd van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap naar het agentschap Opgroeien regie. Concreet worden de GES+-voorzieningen en de OBC's opgenomen als aparte erkenningscategorieën in het besluit⁵.

Het gaat hier dus over ondersteuning van minderjarigen en jongvolwassenen in situaties waar een combinatie van een beperking, ontwikkelingsvragen, opvoedings- en gedragsproblemen aanwezig zijn die een integrale aanpak vergen.

Omwille van de specificiteit van de COS behouden deze voorzieningen hun basisregelgeving – het besluit van de Vlaamse Regering van 16 juni 1998 tot regeling van de erkenning en de subsidiëring van de centra voor ontwikkelingsstoornissen – dat gewijzigd werd waardoor ze onder het agentschap Opgroeien regie ressorteren.

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 20 maart 2020 tot wijziging van de regelgeving over de observatie- en behandelcentra, de centra voor minderjarigen met ernstige gedrags- en emotionele stoornissen en de centra voor ontwikkelingsstoornissen en andere regelgeving uit de jeugdhulp

2. Artikelsgewijze bespreking

HOOFDSTUK 1: ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 betreft een begrippendefiniëring.

De *punten 19°/2/1 en 19°/2/2* omschrijven de opdracht en finaliteit van een gezinshuis en definiëren het begrip gezinshuisouder. Een gezinshuis is een kleinschalige vorm van residentiële hulp met een doorgedreven gezinsklimaat dat aangeboden wordt aan minderjarigen en hun omgeving die aangewezen zijn op intensieve en professionele hulpverlening als gevolg van beschadigende ervaringen en/of complexe problematieken. Kleinschalig betekent dat we ervan uitgaan dat drie kinderen per bezoldigde gezinshuisouder begeleid en opgevangen kunnen worden. Het aantal minderjarigen kan variëren afhankelijk van de situatie en draagkracht van de gezinshuisouder, de complexiteit van de problematieken van de kinderen en jongeren, van het feit of het om gezamenlijke opvang van broers/zussen gaat. We hanteren in een eerste fase zes minderjarigen per gezinshuis met inbegrip van eigen kinderen of pleegkinderen als een absolute bovengrens. De administrateur-generaal van Opgroeien kan, op basis van een gemotiveerde aanvraag, afwijkingen toestaan op het maximaal aantal minderjarigen per gezinshuis en per gezinshuisouder. Op die manier kan de capaciteit van de gezinshuizen van nabij gemonitord worden, met oog op eventuele bijstellingen op basis van ervaringen en goede praktijken. De norm blijft op basis van de financiële berekeningen drie geplaatste minderjarigen per gezinshuis.

In een gezinshuis wonen gezinshuisouders met meerdere uithuisgeplaatste minderjarigen en soms ook eigen kinderen of pleegkinderen samen. Minstens één van de gezinshuisouders is een 'professionele beroepsopvoeder' die in dienstverband werkt voor een moederorganisatie (die de gezinshuisouders aanwerft en begeleidt). Van een gezinshuisouder worden specifieke competenties en professionaliteit verwacht om met bepaalde problematieken om te gaan, niet het minst om met de complexiteit inzake problemen van de minderjarigen en in relatie tot de context van de minderjarigen die instromen in een gezinshuis om te kunnen gaan. De voorwaarden waaraan een gezinshuisouder moet voldoen, worden verder geëxpliciteerd in artikel 15/2 van het besluit van 5 april 2019. De gezinshuisouders zullen altijd voltijds, onder het statuut van huisarbeid, contractueel verbonden zijn met een moederorganisatie, die door het agentschap Opgroeien erkend en gesubsidieerd zal worden voor het organiseren van gezinshuizen. Opgroeien stelt een modelovereenkomst voor dit contract tussen moederorganisatie en gezinshuisouder(s) ter beschikking. Zie ook <https://www.jeuqdhulp.be/professionelen/themas/gezinshuizen>.

Voor wat *punt 31° minderjarige* betreft, wordt in het besluit van 5 april 2019 de term niet enkel gebruikt voor personen jonger dan achttien jaar, maar voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen tot de leeftijd van 25 voor wie hulpverlening georganiseerd wordt met toepassing van het decreet betreffende integrale jeugdhulp. Wanneer het in het besluit van 5 april 2019 gaat over burgerrechtelijk minderjarigen, wordt dit expliciet omschreven: 'minderjarige jonger dan achttien jaar'.

De bepalingen over voortgezette hulpverlening staan beschreven in de communicatie die op 2 april 2019 aan de jeugdhulpvoorzieningen werd bezorgd betreffende de verruiming van de inzet van typemodules en de procedureflow voor voortgezette hulpverlening⁶.

Artikel 2 verdeelt de erkende voorzieningen in **negen** categorieën. We houden vast aan een dergelijke opdeling, waarbij de verschillende categorieën van elkaar verschillen door finaliteit, doelgroep en/of aanbod:

- categorie 1: organisaties voor bijzondere jeugdzorg (OVBJ);
- categorie 2: centra voor integrale gezinszorg (CIG);

⁶ Rondzendbrief d.d.02/04/2019 Actieplan Jongvolwassenen: verruiming leeftijdsgrenzen van de inzet van typemodules Jongerenwelzijn – procedureflow voortgezette jeugdhulp – richtsnoeren: overgang naar volwassenheid vanuit jeugdhulp

- categorie 3: onthaal-, oriëntatie- en observatiecentra (OOOC);
- categorie 4: diensten voor crisishulp aan huis (CaH);
- categorie 5: diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling (HCA);
- categorie 6: organisaties voor naadloze flexibele trajecten onderwijs – welzijn (NAFT);
- categorie 7: de observatie- en behandelcentra (OBC);
- categorie 8: de centra voor ernstige gedrags- en emotionele stoornissen (GES+);
- **Categorie 9: de centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG).**

Wat functioneel samengevoegd kon worden, werd samengevoegd. We verwijzen naar de organisaties voor bijzondere jeugdzorg, die bestaan uit de capaciteit van vroegere begeleidingstehuizen, dagcentra, thuisbegeleidingsdiensten en/of diensten voor begeleid zelfstandig wonen. Het samenbrengen van dit aanbod in één organisatievorm biedt de mogelijkheid om naadloos en multifunctioneel te kunnen werken op maat van de evoluerende hulpvragen van kinderen, jongeren en hun gezinnen.

De artikelen 3 tot en met 8 beschrijven de verschillende erkenningscategorieën in termen van aanbod, finaliteit en doelgroep.

Artikel 3 benoemt de opdracht (het organiseren van veranderingsgerichte en krachtgerichte hulpverlening) en finaliteit (ontwikkelings- en ontplooiingskansen vrijwaren en maatschappelijke re-integratie bevorderen) van organisaties voor bijzondere jeugdzorg. Voor deze categorie behouden we het adjectief 'bijzonder' in de naam, omdat dit aanbod zich ook binnen de integrale jeugdhulp op een bijzondere manier blijft profileren: deze voorzieningen blijven zich (ook) richten op gerechtelijke jeugdhulp, voor gezinnen met gemanifesteerde problemen, die niet noodzakelijk gemotiveerd moeten zijn. Op die facetten onderscheiden deze voorzieningen zich van andere voorzieningen en sectoren, zoals ook blijkt uit de profileringsoefening die gebeurde voor de begeleidingsmodules van de verschillende sectoren.

Contextbegeleiding is de mobiele begeleiding die doorgaans face-to-face plaatsvindt, in principe in de context ('aan huis'). Contextbegeleiding vertrekt van een brede definitie van de context. Voor wat de intensiteit betreft, gaan we uit van begeleidingscontacten, d.w.z. contacten in functie van de hulpverlening en ter realisatie van de doelstellingen in het handelingsplan. We onderscheiden vijf soorten contextbegeleiding.

- *Kortdurend krachtgerichte contextbegeleiding*

De doelstellingen in het decreet van 12 juli 2013 betreffende integrale jeugdhulp (hierna: het decreet integrale jeugdhulp) inzake het inzetten op de vermaatschappelijking van de zorg, het creëren van een tijdige toegang tot de jeugdhulpverlening, het krachtgericht werken en het gepast omgaan met verontrustende situaties, maken we onder meer concreet door een specifieke typemodule 'kortdurend krachtgerichte contextbegeleiding'. Voor de invulling van deze typemodule kiezen we voor de contextbegeleiding i.f.v. positieve heroriëntering en voor begeleiding met een burgerinitiatief ter versterking van het netwerk.

- *Laagintensieve contextbegeleiding*

Laagintensieve contextbegeleiding is de laagdrempelige, mobiele begeleiding van de minderjarige en alle relevante betrokkenen uit zijn gezins- en opvoedingsmilieu en wordt op twee manieren ingevuld.

Eerzijds wordt deze typemodule gekoppeld aan de typemodules verblijf en dagbegeleiding in groep. We benadrukken hiermee de visie dat contextbegeleiding centraal staat in de jeugdhulp en dat het andere aanbod er indien nodig aan toegevoegd wordt, waarbij een flexibel kader ervoor zorgt dat, al dan niet met betrokkenheid van een jeugdrechter of een gemandateerde voorziening, zorg op maat mogelijk gemaakt wordt.

Anderzijds wordt deze typemodule ten volle in verhouding tot de actoren van het voorveld en van de brede instap en de gemandateerde voorzieningen gepositioneerd. We willen dat dit aanbod laagdrempelig beschikbaar is voor specifieke doelgroepen en probleem domeinen waarmee deze actoren geconfronteerd worden. We zijn ons ervan bewust dat de omschrijving van doelgroepen en probleem domeinen regionaal, zelfs lokaal, kan verschillen. Door de positionering in het rechtstreeks toegankelijke veld is het belangrijk dat er blijvend

aandacht gaat naar de afstemming met het voorveld, de actoren uit de brede instap, de gemandateerde voorzieningen en de actoren van de gerechtelijke jeugdhulp. Het kwaliteitsconcept voor de private voorzieningen van het besluit van 5 april 2019, in het bijzonder het thema samenlevingsresultaten, biedt hier geschikte handvatten voor (cf. infra). Ook de modules die aan voorzieningen, erkend met toepassing van het besluit van 5 april 2019, toegekend zijn in het kader van de rondzendbrief van 20 juli 2017 betreffende meer capaciteit en samenwerking in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp: investeren in een versterkte jeugdhulp snel en dichtbij onze gezinnen, kinderen en jongeren (1 gezin 1 plan) worden hieronder gevat.

- *Breedsporige contextbegeleiding*

De breedsporige ondersteuning op de verschillende levensdomeinen van de minderjarige en alle relevante betrokkenen uit zijn gezins- en opvoedingsmilieu en andere belangrijke levensdomeinen. Deze typemodule wordt mogelijk gekoppeld aan een typemodule verblijf of dagbegeleiding in groep.

- *Kortdurend intensieve contextbegeleiding*

De intensieve kortdurende mobiele begeleiding van de minderjarige en alle relevante gezins- en opvoedingsactoren uit zijn opvoedingsmilieu. Dit aanbod vertrekt van een sterk uitgewerkt programma en een onderbouwde methodiek (en wordt mogelijk gekoppeld aan een verblijfsmodule van een CANO-voorziening of een setting voor veilig verblijf of een GES+-voorziening).

- *Contextbegeleiding in functie van autonoom wonen (CBAW)*

De typemodule contextbegeleiding in functie van autonoom wonen omvat de vroegere BZW-begeleidingen, zowel vanuit de toenmalige diensten voor begeleid zelfstandig wonen als vanuit de begeleidingstehuizen. Deze typemodule omvat de breedsporige ondersteuning van de minderjarige en alle relevante betrokkenen uit zijn gezins- en opvoedingsmilieu en andere belangrijke levensdomeinen met de bedoeling de minderjarige voor te bereiden op en te begeleiden tijdens het zelfstandig wonen.

Het actieplan jongvolwassenen streeft naar een stabiele verblijfsituatie voor elke jongvolwassene. In tegenstelling tot het vroegere begeleid zelfstandig wonen kan alleen wonen bij CBAW, maar hoeft dit niet. Ook een terugkeer naar huis, wonen bij een vriend(in), partner, studiegenoot, broer, zus of een ander familielid kan. Verdere duiding volgt bij artikel 43.

Voor de typemodule contextbegeleiding in functie van autonoom wonen zijn er twee intensiteiten beschikbaar, basisintensiteit en middenintensiteit. De beide intensiteiten werden ingevoerd om de neutraliteit op budgettair vlak en voor wat de capaciteit betreft, te vrijwaren. Voor wat de inzet in trajecten betreft, wordt geen onderscheid gemaakt tussen de twee intensiteiten van deze typemodule, dus ook niet in het sectorale registratiesysteem Binc .

Naast deze vijf vormen van contextbegeleiding heeft het decreet jeugddelinquentierecht een zesde vorm gecreëerd, de delictgerichte contextbegeleiding (cf. infra).

De verblijfsmodules omvatten de residentiële component van een begeleiding: een aangepaste woon- en leefomgeving onder toezicht en begeleiding. Voor het niet apart erkende maar wel binnen de integrale jeugdhulp gemoduleerde kortdurend crisisverblijf, verwachten we van de initiatiefnemers een rationeel capaciteitsmanagement door een efficiënte benutting op organisatieniveau van de modules.

Zolang de jongere met een gerechtelijke residentiële maatregel toevertrouwd is aan een organisatie of zolang de modules verblijf geactiveerd zijn, blijft de gezinsbijslag ingehouden en worden de eventuele vergoedingen voor afwezigheden met overnachting bij ouders, opvoedingsverantwoordelijken of personen uit de leefomgeving door de voorziening gedragen met de reguliere subsidies. Het is essentieel dat voorzieningen hiervoor een transparant kader uittekenen opdat er ter zake duidelijke afspraken gemaakt kunnen worden, te meer daar de gezinsbijslagregelgeving van kracht blijft wanneer de minderjarige met een residentiële maatregel of jeugdhulpverleningsbeslissing aan een voorziening is toevertrouwd

en het gezin voor die periode bijgevolg geen gezinsbijslag ontvangt. Dit kader moet geformaliseerd worden in de procedures van de voorziening. Het is bovendien aangewezen om hierrond regionale afspraken te maken, waarbij de verwijzende instanties en cliëntorganisaties betrokken worden.

Als stelregel kan gehanteerd worden dat de voorziening verrekent hoeveel gezinsbijslag verkregen zou worden indien de minderjarige niet geplaatst werd, en dat zij dit bedrag uitkeert aan het gezin/ de context die opnieuw instaat voor het verblijf van het kind. Als van dit gedeerde bedrag afgeweken wordt, omwille van kosten gemaakt voor school, kledij,... moet er een uitdrukkelijk akkoord zijn van de ouders en moet kunnen worden aangetoond wat deze kosten zijn.

Ook andere typemodules zitten vervat in het besluit van 5 april 2019.

Begeleiding in een kleinschalige wooneenheid legt zowel de focus op individuele begeleiding op maat als ook op het groepsdynamisch karakter. De groepsdynamiek kan bijdragen tot het verwerven en versterken van communicatieve en socio-emotionele vaardigheden. Eenzaamheid en isolement kunnen ondervangen worden. Het moet infrastructureel mogelijk zijn om de groepsdynamische aspecten maximaal tot hun recht te laten komen, vb. door de aanwezigheid van gemeenschappelijke ruimtes.

Dagbegeleiding in groep is ambuland (in de infrastructuur van de voorziening) en zonder overnachting, vindt plaats na de schooluren of tijdens schoolvakanties en wordt in groep aangeboden. Dagbegeleiding in groep is dus niet standaard bedoeld als schoolvervangend of dagbestedend. Ook dagbegeleiding in groep wordt steeds aangeboden in combinatie met contextbegeleiding.

Onder de typemodule *ondersteunende begeleiding* kan het leeuwendeel van vroegere projecten ondergebracht worden, in casu de clusters time-out, pedagogische projecten en ontheming. De gelijkenissen tussen de verschillende vormen zijn groter dan de verschillen. In het besluit van 5 april 2019 wordt ondersteunende begeleiding omschreven als de breedsporige ondersteuning die zich richt op specifieke problematieken waarmee de minderjarige en zijn context in een lopend hulpverleningstraject te maken kunnen krijgen. De typemodule ondersteunende begeleiding kan intern of extern toegankelijk zijn. Intern toegankelijk wil zeggen dat ze enkel kan aangeboden worden aan jongeren die reeds aan de voorziening zijn toegewezen. Extern toegankelijk houdt in dat ook jongeren die nog niet zijn toegewezen aan de voorziening gebruik kunnen maken van de typemodule. Op basis van de hulpvragen en de vraagverheldering kiest de initiatiefnemer in overleg met de verwijzende instantie – indien betrokken - en de cliënt welke methodiek ingezet wordt. Een typemodule ondersteunende begeleiding wordt op jaarbasis voor minimaal 12 jongeren ingezet. Per jaar worden minimaal 120 begeleidingsdagen gerealiseerd. Dit stelt initiatiefnemers in staat om een mix van korte en langere trajecten te organiseren, afhankelijk van de vragen en de noden van de gebruikers. Ook hier is een afstemming met de vraagzijde cruciaal. We verwachten dan ook dat de toeleverende actoren een prominente rol spelen bij de invulling van het thema samenlevingsresultaten in het kwaliteitsbeleid (cf infra) van de aanbieder van de module ondersteunende begeleiding om het aanbod te profileren en actueel te houden.

Bij de opsomming van de typemodules waarvoor een organisatie voor bijzondere jeugdzorg erkend kan worden, zijn er, ter uitvoering van het decreet jeugddelinquentierecht, in het besluit van 5 april 2019 twee nieuwe typemodules toegevoegd:

Delictgerichte contextbegeleiding

We kiezen er voor om het aanbod als aparte typemodule – delictgerichte contextbegeleiding - te erkennen omwille van de zichtbaarheid (de capaciteit wordt herkenbaar in de erkenning opgenomen) en omdat dit de mogelijkheid biedt om specifieke erkenningsvoorwaarden voor dit aanbod vast te leggen.

Veilig verblijf

De typemodule zoals in de regelgeving omschreven, is het resultaat van een eerste denkoefening en kader waar onder meer ook de rondzendbrief van 2019 op gebaseerd was⁷. Sindsdien heeft Opgroeien samen met zijn partners het kader en de krachtlijnen verder verfijnd in een visie op veilig verblijf. Deze visie geeft in de huidige praktijk reeds richting in onze gesprekken met partners en in het pedagogisch beleid van voorzieningen veilig verblijf. Voor de volledige beschrijving van de typemodule verwijzen we dan ook graag naar die reeds ontwikkelde visie⁸.

Een setting voor veilig verblijf wordt vormgegeven met de modules veilig verblijf, contextbegeleiding kortdurend intensief en ondersteunende begeleiding.

Verblijf 5 dagen per week

In functie van de erkenning van internaten als organisatie voor bijzondere jeugdzorg in uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2023 over de transitie van sommige instellingen van Onderwijs naar Welzijn wordt een typemodule verblijf 5 dagen per week toegevoegd. Op die manier creëren we een mogelijkheid in het erkennings- en subsidiekader om de voormalige internaten conform de gemaakte afspraken in staat te stellen vooralsnog enkel opvang op schooldagen te organiseren.

Verblijf in een gezinshuis, begeleiding en ondersteuning van een gezinshuis

De typemodules 'verblijf in een gezinshuis' en 'begeleiding en ondersteuning van een gezinshuis' worden toegevoegd. Verblijf in een gezinshuis gaat steeds gepaard met begeleiding en ondersteuning van een gezinshuis door een moederorganisatie. Een gezinshuis wordt ingebed in de bestaande categorie 1 van organisaties voor bijzondere jeugdzorg, weliswaar met een erkenning als aparte typemodule - omwille van de zichtbaarheid (de capaciteit wordt herkenbaar in de erkenning opgenomen), de monitoring en omdat dit de mogelijkheid biedt om specifieke erkenningsvoorwaarden voor dit aanbod vast te leggen.

De vijfde paragraaf van artikel 3 van het besluit van 5 april 2019 voorziet de mogelijkheid om vast te leggen dat een organisatie voor bijzondere jeugdzorg op jaarbasis een welbepaald aantal minderjarigen moet opvangen en/of begeleiden dat in een gemeenschapsinstelling verblijft of dat toegewezen werd aan een module veilig verblijf. Dit aantal wordt opgenomen in het besluit van de administrateur-generaal van het agentschap Opgroeien Regie inzake de erkenning van de desbetreffende voorziening. De paragraaf vormt de algemene juridische sokkel die een structureel engagement ten aanzien van de gemeenschapsinstellingen benoemt. Deze bepaling vervangt de zogenaamde bijkomende erkenning uit het besluit van 1994, een financiële incentive voor organisaties om jongeren uit een gemeenschapsinstelling op te vangen. Het is duidelijk dat die bijkomende erkenning voorzorg in een bijkomende financiering van de betrokken initiatiefnemers. We stappen af van de koppeling van een dergelijk engagement aan een bijkomende financiering, omdat bepaalde modules al specifiek toegekend werden met het oog op het versnellen van de uitstroom uit de gemeenschapsinstelling.

Het aantal minderjarigen dat een voorziening uit een gemeenschapsinstelling op moet nemen of begeleiden, wordt vastgelegd op basis van het aantal minderjarigen dat deze voorziening via bijkomende erkenning op moest vangen, vermeerderd met het aantal modules contextbegeleiding waarvoor erkenning verleend is om als uitstroom uit of parallel met een gemeenschapsinstelling in te zetten. Voor deze laatste modules worden, gelet op een gemiddelde begeleidingsduur van 6 maanden, twee jongeren per module per jaar gerekend. Volledigheidshalve voegen we toe dat voor elk van de organisaties voor bijzondere jeugdzorg met bijkomende erkenning een onderhandelde en budgetneutrale erkenningswijziging werd doorgevoerd om voor die voorzieningen het behoud van de middelen die voortvloeiden uit de bijkomende erkenning te garanderen.

⁷ Zie de rondzendbrief van 13 mei 2019 inzake de uitbouw van het residentiële aanbod in de jeugdhulp

⁸ https://www.jeugdhulp.be/sites/default/files/documents/pleisterplekken_en_alternatieve_woonplekken_jeugdhulp.pdf

Voorzieningen die een welbepaald aantal minderjarigen uit een gemeenschapsinstelling of een module veilig verblijf op moeten nemen of begeleiden, moeten hiervoor aparte instroommogelijkheden in Insisto aanmaken. Voorzieningen die een additionele financiering ontvingen via de bijkomende erkenning (die altijd aan een residentiële capaciteitsseenheid gekoppeld was), maken minstens een instroommogelijkheid aan met daarin de module verblijf. De nood aan een verblijfsmodule kan geen tegenindicatie zijn voor een voorziening om een jongere op te nemen, tenzij na uitputting van haar residentiële capaciteit.

De bepaling geeft ook de mogelijkheid aan voorzieningen, die geen formeel engagement (in de vorm van bijkomende erkenning of specifiek hiervoor toegekende contextbegeleiding) hadden ten aanzien van de gemeenschapsinstellingen, maar er wel een feitelijke en structurele samenwerking mee uitgebouwd hebben, om hun engagement in de erkenning zichtbaar te maken.

Voorzieningen die zich engageren om op jaarbasis een bepaald aantal jongeren uit een gemeenschapsinstelling op te nemen of te begeleiden, hanteren in hun samenwerking met de gemeenschapsinstelling het draaiboek 'gedeelde trajecten' dat terug is te vinden op https://www.jeuqdhulp.be/sites/default/files/documents/draaiboek_gedeelde_trajecten_2020.pdf.

De samenwerking en reflectie over cijfers in het kader van die samenwerking met de gemeenschapsinstellingen moet een plaats krijgen in het kwaliteitsverslag van de initiatiefnemer, als vermeld in artikel 11, punt zestien. De afstemming van het aanbod op de vraag, inclusief de verhouding residentiële – mobiele capaciteit, maakt hier expliciet deel van uit.

Binnen de gedeelde trajecten met de gemeenschapsinstelling is het tenslotte ook van belang om een onderscheid te maken tussen de modules die hiervoor kunnen ingezet worden:

- ingeval de vordering gebeurde op basis van een verontrustende situatie (eventueel naast een vordering op basis van een jeugddelict) kan de module kortdurend intensieve contextbegeleiding ingezet worden
- ingeval het een vordering op basis van het jeugddelict betreft kan enkel de module delictgerichte contextbegeleiding ingezet worden. Hierbij moet er ook rekening mee gehouden worden dat de methodische insteek van die aard is dat er (vooral) op het delict en het voorkomen van recidive wordt ingezet.

Organisaties die beide modules aanbieden kunnen in functie van een goed beheer van vraag en aanbod de capaciteit van beide modules laten fluctueren.

Binnen de gedeelde trajecten met veilig verblijf gaat het in principe steeds om een vordering op basis van een verontrustende situatie en kan enkel de module kortdurend intensieve contextbegeleiding ingezet worden (eventueel in combinatie met verblijf of kamertraining).

De zesde en zevende paragraaf van artikel 3 van het besluit van 5 april 2019 werden ingeschreven na de regularisatie van de projectfinanciering voor het met Fedasil gefinancierde categoriale aanbod voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Aangezien er niet meer met een apart subsidiebesluit gewerkt wordt dat alle specifieke modaliteiten bevat, kiezen we ervoor om een mogelijkheid te creëren om aanbod specifiek voor de doelgroep van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen te erkennen: de administrateur-generaal van Opgroeien kan bepalen dat een bepaald aantal modules waar een organisatie voor bijzondere jeugdzorg voor erkend is, uitsluitend voor die doelgroep bestemd is. De nadere, praktische modaliteiten zullen geregeld worden in de convenanten met elke voorziening.

In **artikel 4** wordt de opdracht en finaliteit van de centra voor integrale gezinszorg (CIG) geformuleerd. Dit artikel werd geschreven op basis van de profilering die de CIG over hun voorzieningen opstelden.

Verblijf in een CIG betreft gezinsopnames en geen uithuisplaatsing van minderjarigen. De ouders blijven zelf instaan voor de opvoedingskosten. Bijgevolg wordt de gezinsbijslagregeling van een verblijf in een organisatie voor bijzondere jeugdzorg niet

toegepast en blijven de ouders de gezinsbijslag integraal ontvangen en werd in de specifieke erkenningsvoorwaarden voor de CIG opgenomen dat de gebruiker een bijdrage betaalt aan het CIG.

Door de bepalingen in het besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2021 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 juni 2010 tot vaststelling van de investeringssubsidie en de bouwtechnische en bouwfysische normen voor de door het agentschap Opgroeien regie erkende voorzieningen en vergunde diensten en het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 betreffende de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor voorzieningen in de jeugdhulp wordt een centrum voor integrale gezinszorg niet meer erkend op basis van de typemodules verblijf, contextbegeleiding kortdurend intensief, contextbegeleiding breedsporig en contextbegeleiding laagintensief maar op basis van de typemodules gezinsbegeleiding en gezinsverblijf.

De typemodule gezinsbegeleiding verwijst naar de breedsporige ondersteuning van een gezin en alle relevante betrokkenen, met als finaliteit het verbeteren van de opvoedingscontext en van de relationele, individuele, familiale en maatschappelijke context en gericht op maatschappelijke integratie.

De typemodule gezinsverblijf verwijst naar gezinsbegeleiding waarbij een gezin in residentieel verband opgevangen wordt.

Artikel 5 bevat de omschrijving van de onthaal-, oriëntatie- en observatiecentra (OOOC). Deze voorzieningen hebben een opdracht in het aanleveren van diagnostiek, waarvoor de OOOC een gemeenschappelijk inhoudelijk kader, het protocol handelingsgerichte diagnostiek, hebben ontwikkeld. Daarnaast hebben ze ook een opdracht inzake het organiseren van acute opvang. Het besluit van 5 april 2019 positioneert deze laatste opdracht, rekening houdende met de evoluties in de jeugdhulp, duidelijk in de netwerken crisisjeugdhulp van de integrale jeugdhulp

Artikel 6 bevat de opdracht en finaliteit van een dienst voor crisishulp aan huis die samen met het aanbod opgesteld werden.

Artikel 7 bevat de opdrachtsomschrijving van een HCA-dienst. Naast de bestaande opdrachten inzake bemiddeling, herstelgericht groepsoverleg, leerproject en gemeenschapsdienst werd in het besluit van 5 april 2019 toegevoegd dat een HCA-dienst minderjarige delictplegers en minderjarige verdachten moet ondersteunen en begeleiden bij de totstandkoming en uitvoering van een positief project, zoals opgenomen in het decreet jeugd-delinquentierecht.

Artikel 8 omschrijft de opdracht en finaliteit van een organisatie voor naadloze flexibele trajecten onderwijs-welzijn (hierna: NAFT). De omschrijving werd overgenomen uit artikel 44 van de Codex Secundair Onderwijs, en zijn uitvoeringsbesluit dat de regelgevende basis voor dit aanbod vormde vóór de inkanteling in het agentschap Opgroeien dat met het besluit van 5 april 2019 legistisch verankerd wordt.

In uitvoering van artikel 44 van de Codex Secundair Onderwijs en het besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 2015 betreffende de subsidiëring van NAFT werd aan 15 aanbieders met ingang vanaf 1/9/2016 voor een periode van 6 jaar een subsidie toegekend voor het organiseren van NAFT. Deze initiatieven waren de verderzetting van de kortdurende en langdurende time-outtrajecten die voordien gedurende meerdere jaren projectmatig werden gesubsidieerd. In beide gevallen betrof het een cofinanciering tussen Onderwijs en Jongerenwelzijn.

De overgang van time-out naar NAFT bracht vooral een inhoudelijke aanpassing teweeg: het statische van de time-outtrajecten op vlak van duurtijd en inhoud (de jongere werd gedurende een tot twee weken of vier tot zes weken uit de school gehaald en op een andere locatie begeleid naar een herintegratie in de school) werd losgelaten, waardoor de aanbieders van NAFT hun aanbod op vlak van duurtijd en inhoud op de vraag van elke

aangemelde situatie af kunnen stemmen. Daarbij kan zowel één jongere begeleid worden, een groep van meerdere jongeren, een volledige klasgroep, een leerkracht, meerdere leerkrachten of een schoolteam en dit voor de periode die nodig is om de reguliere schoolcarrière verder te kunnen zetten. Er wordt wel steeds vertrokken vanuit de problematiek van een jongere of een klasgroep.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 2015 kwam niet volledig tegemoet aan een aantal verzuchtingen van de initiatiefnemers. Het betrof immers in zekere zin nog steeds een semi-gereguleerde projectsubsidie waardoor aanbieders, die inmiddels al jarenlang knowhow en expertise en een zeer gedegen werking hadden uitgebouwd, vaak in de onzekerheid bleven omtrent de verderzetting van hun werking. Tevens kwamen de aanbieders in de problemen omdat de anciënniteit van het personeel die doorheen de jaren werd opgebouwd niet in de subsidie verrekend kon worden.

Beide administraties verkenden de verschillende mogelijkheden voor een reguliere verankering van het aanbod. Na afweging van verschillende mogelijkheden nam de gemengde beleidsraad Onderwijs-Welzijn op 13 maart 2017 het principiële standpunt om het aanbod in te kantelen in welzijn. Deze keuze steunde op het feit dat daarmee het meest tegemoet kon komen aan voorgaande elementen, maar ook op basis van een inhoudelijke overweging: het gaat vaak om jongeren die niet alleen op school in de problemen komen, maar ook op andere terreinen en vandaar al vaak met jeugdhulpverlening te maken hebben. Ook de binnen Jongerenwelzijn, ondertussen opgegaan in zijn rechtsopvolger Opgroeien, erkende modules ondersteunende begeleiding worden vaak ingezet op het snijpunt van onderwijs- en welzijnsproblematiek. Daarnaast ressorteren meerdere van de betrokken initiatieven onder inrichtende machten aan wie al erkenning voor andere voorzieningen binnen Jongerenwelzijn, ondertussen opgegaan in zijn rechtsopvolger Opgroeien, werd verleend. De aansturing vanuit één agentschap creëert een administratieve lastenverlaging omdat de verantwoordingsverplichtingen slechts één keer en op het niveau van de inrichtende macht geïntegreerd kunnen gebeuren.

De inhoudelijke bepalingen inzake de naadloze flexibele trajecten onderwijs-welzijn in het besluit van 5 april 2019 zijn gelijklopend met deze in het besluit van Vlaamse Regering van 18 december 2015. Daarnaast worden bepalingen die generiek van toepassing zijn op het private aanbod van Jongerenwelzijn, ondertussen opgegaan in zijn rechtsopvolger Opgroeien, (zoals kwaliteitsbeleid, verslaggeving, toezicht door inspectie en subsidiëring) ook van toepassing op de organisaties voor naadloze flexibele trajecten onderwijs – welzijn. Bij deze laatste bepalingen werd er rekening mee gehouden dat de administratie Onderwijs mee betrokken blijft, onder meer door de voorzieningen van de categorie 6 te laten inspecteren door de Welzijns- en Onderwijsinspectie (artikel 67) en door de kwaliteitsverslagen te laten indienen bij beide administraties (artikel 11, punt 16).

Artikel 8/1 en 8/2 omschrijven de werking van respectievelijk de observatie- en behandelcentra (OBC) en de centra voor minderjarigen met ernstige gedrags- en emotionele stoornissen (GES+) De omschrijvingen kwamen tot stand in overleg met de betrokken voorzieningen.

De bepalingen beschrijven hoe de erkenning van deze voorzieningen modulair opgebouwd wordt. Voor de OBC inspireren we ons onder meer op de bestaande OOOO, omwille van inhoudelijke raakvlakken.

Een OBC wordt erkend op basis van de typemodules behandeling met geïntegreerde diagnostiek en daaraan gekoppelde verblijfsmodules. Voor wat het verblijf betreft, behouden we, omwille van de budgetneutraliteit, de huidige situatie waarin OBC een gedeelte van hun residentiële capaciteit inzetten voor volcontinue opvang (verblijf 7 dagen per week) en voor opvang tijdens schooldagen (verblijf 5 dagen per week). Met het onderscheid tussen verblijf 5-op-7 en 7-op-7 was het de bedoeling dat ook aanmelders een beter zicht zouden krijgen op het effectieve aanbod van de OBC en de instroom beter geregisseerd kon worden. Na twee jaar, moesten we vaststellen dat dit niet heeft gewerkt in de praktijk en zelfs ongewenste effecten had op instroom en lopende trajecten. Er werd beslist om het

onderscheid in verblijfsmodules enkel te behouden voor de subsidiëring. Het effectief inzetten van weekendverblijf is afhankelijk van de noden van de minderjarige en zijn context en kan fluctueren tijdens het traject. De OBC zijn verantwoordelijk voor het beheren en invullen van hun volledige capaciteit. Ze stemmen in concrete trajecten hiervoor af met de minderjarige, ouders /context en verwijzers. De kost van de 7-op-7-opvang is gelijk aan die van de OOC die hun volledige residentiële capaciteit de facto volcontinu inzetten, voor de 5-op-7-opvang is een verrekening gebeurd in functie van de nodige personeelsinzet. Daarnaast kan een OBC ook erkend worden voor de module handelingsgerichte diagnostiek, net zoals een OOC.

Voor de GES+ werd een modulair subsidiekader uitgewerkt dat een behoud van capaciteit en budget garandeert. Er werd een nieuwe typemodule verblijf gecreëerd, specifiek voor GES+. Die typemodule houdt rekening met de subsidiebedragen die het VAPH toekende en situeert zich budgettair tussen het reguliere verblijf in een organisatie voor bijzondere jeugdzorg en veilig verblijf. Deze verblijfsmodule wordt versterkt met modules contextbegeleiding kortdurend intensief en ondersteunende begeleiding, net zoals voor de proeftuinen, CANO-voorzieningen en veilig verblijf gebeurt.

Artikel 8/3 omschrijft de doelgroep, de opdracht en finaliteit van een CKG. We bevestigen en actualiseren de profilering van de CKG:

- Doelgroep (eerste lid): aanstaande ouders en ouders met kinderen van 0 tot en met 12 jaar die, al dan niet in een gerechtelijk kader, zelf of op doorverwijzing van een andere actor, met opvoedingsnoden geconfronteerd worden. Deze actoren zijn niet gelimiteerd: gemandateerde voorzieningen, actoren die universele dienstverlening aanbieden (kinderopvanginitiatieven, scholen, ...), eerstelijnsactoren (huisartsen, ...). We omschrijven het aanbod van de CKG als vroegtijdige en geïndiceerde zorg en ondersteuning: het begrip 'zorg en ondersteuning' staat voor alle vormen van (gezondheids)zorgverlening én hulp- en dienstverlening in de sectoren die onder het beleidsdomein welzijn, (volks)gezondheid en gezin vallen. We gebruiken de begrippen 'zorg en ondersteuning' en verbinden die met elkaar als een geheel⁹; de term 'geïndiceerd' houdt in dat het aanbod inspeelt op concrete en vastgestelde noden en zich dus onderscheidt van opvoedingsondersteuning; 'geïndiceerd' betekent geenszins dat het aanbod van de CKG in zijn totaliteit niet-rechtstreeks toegankelijk wordt. Er wordt geen uitspraak gedaan over de toegankelijkheid; dit wordt gevat in het instrumentarium (modulering, ...) van de integrale jeugdhulp. Voor wat de maximumleeftijd betreft, verwijzen we naar de samenhang met artikel 11, 3° van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 dat bepaalt dat in het belang van de minderjarigen van leeftijdsgrenzen afgeweken kan worden. Dit biedt mogelijkheid om, binnen de profilering van de CKG naar de jongste kinderen (veelal jonger dan 6 jaar bij opname), toch +12-jarigen op te vangen en te begeleiden als dit aangewezen is (gezamenlijke opvang van broers en zussen, omwille van continuïteit, ...).
- De finaliteit (tweede lid) blijft het vrijwaren en stimuleren van de ontwikkelingskansen van kinderen en het versterken van de pedagogische relatie en de pedagogische vaardigheden binnen een gezinscontext.
- Als opdracht (tweede lid) moet een CKG gezinsbegeleiding al dan niet in combinatie met verblijf, begeleiding en training aanbieden; dagbegeleiding wordt optioneel, niet verplicht aangeboden. We blijven stimuleren om verblijfsaanbod maximaal ondersteunend aan de context in te zetten en zoveel mogelijk met perspectiefzoekende finaliteit, met name in functie van terugkeer naar huis of vervolghulp in een ander (pleeg)gezin. De verblijfs capaciteit (en de er immer samen mee ingezette contextbegeleiding) van een CKG wordt kwantitatief stabiel en transparant in de erkenning geëxpliciteerd: de module verblijf -12 jaar, zoals die ook voor organisaties voor bijzondere jeugdzorg bestaat, wordt ingezet en gekoppeld aan de module contextbegeleiding breedsporig.

⁹ Zie [Visienota_IntegraleZorgEnOndersteuning.pdf \(vlaanderen.be\)](#) voor een uitgebreide motivering.

Op die manier kan een omkadering georganiseerd worden om de dagopvang van de peuters, de (ver)zorgende taken voor infants, ... op een kwaliteitsvolle manier te organiseren.

Voor wat het erkennen en subsidiëren betreft, wordt voor het verblijf geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende verblijfsvarianten zoals die inhoudelijk gemoduleerd zijn voor de integrale jeugdhulp. De bestaande modules blijven behouden, waarvan de kortdurende – beperkt tot zes weken – rechtstreeks toegankelijk blijft. De overige verblijfsmodules blijven niet-rechtstreeks toegankelijk.

Voor deze modules doet zich wel een wijziging in de afhandeling van het Groeipakket als bijdrage van de ouders in de kosten voor een niet-rechtstreeks toegankelijke residentiële plaatsing voor: vanaf januari 2024 wordt de bijdrage van de ouders niet langer rechtstreeks geregeld tussen CKG en de ouders, maar wordt dit net zoals voor de andere jeugdhulpvoorzieningen automatisch geregeld. Via de registratie in Binc, wordt een automatisch signaal gegeven aan de uitbetalers van het Groeipakket gegeven wanneer niet-rechtstreeks verblijf geactiveerd is in een schakeling, waardoor twee derde van het Groeipakket ingehouden en rechtstreeks op de begroting van Opgroeien wordt ingeschreven. Over de bestemming van het resterende één derde beslist de plaatsende instantie (aan de ouders, of op een spaarrekening van het kind).

Zoals we hierboven al hebben toegelicht, blijft de gezinsbijslag ingehouden en worden de eventuele vergoedingen voor afwezigheden met overnachting bij ouders, opvoedingsverantwoordelijken of personen uit de leefomgeving door de voorziening gedragen met de reguliere subsidies zolang de jongere met een gerechtelijke residentiële maatregel toevertrouwd is aan een organisatie of zolang de niet-rechtstreeks toegankelijke modules verblijf geactiveerd zijn..

Voor het begeleidings- en trainingsaanbod wordt niet meer gewerkt met vaste, gemoduleerde capaciteiten en worden de CKG in dit kader voortaan voor begeleidingspunten erkend; elke interventie staat voor een bepaald aantal punten, rekening houdende met de intensiteit van de interventie. Op die manier kan een CKG zijn aanbod inzetten op basis van de effectieve zorgvragen die gesteld worden.

- In het vierde lid worden er een aantal werkingsprincipes opgesomd:
  - o Er moet rekening gehouden worden met de persoonskenmerken van de kinderen en de ouders - hiermee wordt bedoeld: de kenmerken die betrekking hebben op het functioneren van de individuele gezinsleden (protectieve en risicofactoren) en die relevant zijn voor de pedagogische beeldvorming van een gezinssituatie –, met de opvoedingssituatie, de context en met het bredere omgevingsnetwerk;
  - o Er moet samengewerkt worden vanuit het bijschakelconcept. Bijschakelen wordt gezien als een flexibel en proactief samenwerkingsproces tussen generalistische, laagdrempelige, vaak lokaal (op vertrouwde plekken) aanwezige, vormen van generalistische ondersteuning en dienstverlening, een tijdelijke verbreding van de generalistische zorg of meer specifieke, aanvullende vormen van ondersteuning en dienstverlening. Dat betekent dat we de zorg en ondersteuning niet vanuit een doorverwijzingslogica vormgeven, maar vanuit het principe 'samen datgene doen wat nodig is'. Bijschakelen moet ervoor zorgen dat aanstaande ouders, kinderen, hun gezin en context een geïntegreerd en gecontinueerd antwoord krijgen op maat van hun zorg-, hulp-, en ondersteuningsvraag, zeker wanneer er complexe noden zijn op meerdere levensdomeinen.

Artikel 9 legt vast dat organisaties een deel van hun capaciteit innovatief of flexibel in kunnen zetten. In het besluit van 1994 werd dit principe geconditioneerd als prestatie-incentive: pas vanaf het behalen van een bepaald bezettingspercentage kon een voorziening op deze modaliteit aanspraak maken. In de praktijk merken we echter dat ook voorzieningen met een lager bezettingscijfer gebaat zijn met de mogelijkheid om hun erkende modules

flexibel en innovatief in te zetten om zo hun aanbod dichterbij de hulpvragen te brengen. We verruimen bijgevolg de mogelijkheden om modules flexibel of innovatief in te zetten, maar rationaliseren wel de omschrijving en de opvolging ervan: **artikel 10**, punt 3, bevat een aantal elementen voor een striktere omschrijving van de flexibele of innovatieve inzet.

Artikel 9/1 bepaalt dat de bestaande algemene mogelijkheid voor een jeugdhulpvoorziening om een deel van de capaciteit innovatief of flexibel in te zetten bij de CKG als instrument gebruikt wordt om een deel van de middelen preventief in te zetten.

Een CKG moet daarvoor een aanvraag indienen die aan een aantal voorwaarden moet voldoen:

- Het CKG moet inspelen op reële en lokale noden. Afstemming met andere partners, in het bijzonder zij die universele dienstverlening aanbieden en de eerstelijnsactoren die met gezinnen met jonge kinderen werken en een geobjectiverde omgevingsanalyse, zijn belangrijk om deze noden in beeld te brengen;
- Het CKG moet vertrekken van haar opdrachten en expertises;
- Het CKG mag niet ambiëren de rol van actoren die universele dienstverlening aanbieden (scholen, kinderopvanginitiatieven, ...) of eerstelijnsactoren over te nemen, maar moet die versterken en ondersteunen;
- Er moet aandacht besteed worden aan de impact die de aanvraag genereert, zowel op het vlak van de andere inzet van middelen (de impact op de reguliere werking van het CKG), als op het vlak van de resultaten en effecten die het innovatieve, preventieve initiatief nastreeft.

Door met een convenant te werken kunnen we de initiatieven die hiertoe genomen worden opvolgen, en zullen we op termijn ook uitspraak kunnen doen over de opportuniteit van een mogelijke ontsluiting van deze mogelijkheid naar andere soorten voorzieningen, als instrument voor de jeugdhulp om veel sterker vindplaatsgericht te werken.

HOOFDSTUK 2: ERKENNINGSVOORWAARDEN

Afdeling 1: algemene erkenningsvoorwaarden

Artikel 11 legt de algemene erkenningsvoorwaarden vast:

- *Punt 1* stelt dat enkel minderjarigen begeleid en opgevangen mogen worden. Onder minderjarige wordt begrepen, zoals gedefinieerd in artikel 1, punt 31, van het besluit van 5 april 2019, elke natuurlijke persoon voor wie hulpverlening georganiseerd wordt met toepassing van het decreet betreffende integrale jeugdhulp, dus ook meerderjarigen voor wie voortgezette hulpverlening georganiseerd wordt. Omwille van de specifieke opdracht van de voorzieningen van de categorie 2, de CIG, die er onder meer in bestaat gezinnen met kinderen op te vangen, kan deze bepaling niet op deze voorzieningen van toepassing gemaakt worden.
- *Punt 2* bevat de bepalingen inzake het zogenaamde overtal, de toelating om minderjarigen op te vangen of te begeleiden bovenop de erkende capaciteit. In het besluit van 1994 moesten voorzieningen hiervoor per individueel dossier toelating vragen. In het besluit van 5 april 2019 wordt de verantwoordelijkheid voor het overtal bij de voorzieningen zelf gelegd: zij zijn het best geplaatst om ter zake de nodige overwegingen te maken (op basis van infrastructuur, leefgroepsamenstelling, draagkracht van het personeel, ...). Tegelijkertijd vermindert zowel bij de administratie als bij het aanbod de administratieve belasting (de procedure van aanvragen, goedkeuren en opvolgen van overtal valt weg). Dit betekent ook dat de specifieke bepaling uit het besluit van 1994, waarbij gesteld werd dat de gemiddelde bezettingsgraad van de CIG op jaarbasis niet meer mocht bedragen dan 110%, vervalt.
- De erkenning van voorzieningen kan modaliteiten bevatten rond geslacht en leeftijd van de minderjarigen die opgevangen of begeleid mogen worden. *Punt 3* geeft de voorziening de mogelijkheid om situationeel van deze modaliteiten af te wijken indien dit in het belang van een minderjarige is, zoals bv. de opname van twee broertjes van wie een buiten de leeftijdsrange valt waarvoor de voorziening erkend is. Indien het gaat om een duurzame wijziging van het geslacht of de leeftijd van de doelgroep, moet dit via het convenant dat met toepassing van artikel 10 van het besluit van 5 april 2019 of een wijziging van de erkenning, geregeld worden.
- ~~*Punt 4* bepaalt dat de voorziening minstens bij de aanwerving van een nieuwe medewerker een attest van medische geschiktheid en een uittreksel uit het strafregister vraagt. De decretale rechtsgrond hiervoor werd gecreëerd met artikel 78/1, §3 van het decreet integrale jeugdhulp dat toelaat dat voorzieningen in het kader van de erkenningsvoorwaarden de gegevens over de gezondheid en de gerechtelijke gegevens als vermeld in artikel 10 van de algemene verordening gegevensbescherming verwerken van de personeelsleden, de vrijwilligers en de andere personen die in de voorziening verblijven.~~

~~In concreto volstaat het dat de directie of verantwoordelijke van de organisatie het attest of uittreksel opvraagt, inkijkt en in het personeelsdossier noteert dat het geen contra-indicaties voor aanwerving bevat.~~

De algemene erkenningsvoorwaarde voor voorzieningen om het goed en zedelijk gedrag van elke medewerker te controleren wordt in overeenstemming gebracht met het decreet van 3 juni 2022 houdende de verplichting voor bepaalde organisaties om een uittreksel uit het strafregister als vermeld in artikel 596, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, te controleren voor bepaalde nieuwe medewerkers. Met artikel 3 van dit decreet wordt voorzien in de verplichting voor organisaties die een activiteit aanbieden die valt onder opvoeding, psycho-medisch-sociale begeleiding, hulpverlening aan de jeugd, kinderscherming, animatie of begeleiding van

minderjarigen om bij de aanstelling van elke meerderjarige medewerker die rechtstreeks contact heeft met minderjarigen het goed en zedelijk gedrag te controleren via een uittreksel uit het strafregister als vermeld in artikel 596, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, dat op het ogenblik van het voorleggen maximaal één maand oud is. Hierbij wordt tevens voorzien in de mogelijkheid van een nieuwe controle indien daar een gegronde indicatie voor is.

De voorwaarde van een attest van medische geschiktheid wordt door de wijziging van het erkennings- en subsidiëringsbesluit van 17 november 2023 geschrapt uit het besluit van 5 april 2019. We aligneren ons hierbij op de voormalige regelgeving van de CKG en de huidige regelgeving van de voorzieningen voor personen met een handicap waar een dergelijke bepaling ook niet is opgenomen. Het inschatten van de medische geschiktheid is een opdracht van arbeidsgeneesheer en past binnen het welzijns- en gezondheidsbeleid van de organisaties. Dit hoeft niet regelgevend bepaald te worden.

Vrijwilligers vallen onder de bepalingen m.b.t. het aanwerven van nieuwe medewerkers. ~~en moeten ook over een attest van medische geschiktheid en een uittreksel uit het strafregister beschikken.~~ De organisatie moet een duidelijke visie uitwerken over vrijwilligers op wie ad hoc een beroep gedaan wordt. Het is de verantwoordelijkheid van de organisatie om daar op een gepaste manier mee om te gaan.

Er worden geen minimale en maximale leeftijdsgrenzen gehanteerd voor personeelsleden.

Punt 5 bepaalt dat een voorziening binnen de 45 dagen na de start van een begeleiding een handelingsplan op moeten maken.

~~We stellen echter vast dat voor korte interventies de opmaak van dergelijke plannen en verslagen niet relevant en administratief erg belastend is. Daarom wordt in de regelgeving voorzien dat deze in korte trajecten niet gemaakt moeten worden, ongeacht het soort voorziening, bij het organiseren van aanbod dat sterk beperkt is in tijd (korte interventies CKG, crisisopnames, time-out). Deze bepaling heeft geen impact op de verwachtingen die gesteld worden inzake eindverslaggeving.~~

Rekening houdende met de werking van een OBC, waar gestart wordt met apart inzetbare of in de behandeling geïntegreerde diagnostiek die 90 dagen in beslag neemt, wordt de termijn voor het opmaken van een handelingsplan in artikel 52 aan de duur van die diagnostiek gekoppeld. Dit wordt ook doorgevoerd voor de OOC waar 90 dagen meer overstemt met de periode zoals omschreven in het met wetenschappelijke ondersteuning geschreven protocol betreffende handelingsgerichte diagnostiek door OOC.

Voor wat de verslaggeving (handelingsplan, evolutieverslag), zoals vermeld in *punten 7 en 9*, betreft, wordt ~~het handelingsplan en een kopie van het evolutieverslag gecommuniceerd aan de minderjarige en zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken. De minderjarige die tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat is, oefent immers het recht op toegang tot de verslaggeving in zijn dossier zelfstandig uit op grond van artikel 22 van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp.~~

Met de toevoeging in *punt 9* wordt de verslaggeving in het kader van de delictgerichte contextbegeleiding in lijn gebracht met het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht en zijn uitvoeringsbesluiten.

- *Punt 13* legt een vaste bewaartermijn vast voor dossiers van de minderjarigen, met name tot de betrokkene de leeftijd van 35 jaar heeft bereikt. Hiermee wordt de bewaartermijn gealigneerd met de gewijzigde bewaartermijn voor jeugdhulpdossiers

van de toegangspoort, voor de gemandateerde voorzieningen en de sociale diensten jeugdrechtbank en met de bewaartermijn voor dossiers van minderjarige verdachten en minderjarige delictplegers. Hiermee wordt tevens tegemoetgekomen aan de vraag van cliëntorganisaties naar eenzelfde vaste bewaartermijn binnen alle jeugdhulpvoorzieningen. We verwachten dat de voorziening de gebruiker hierover informeert, zeker bij afronding van de begeleiding. Ter illustratie, een voorbeeld van een dergelijke informeringsbrief:

Recent verbleef u bij ons in het kader van XXX

U ontvangt deze brief omdat uw dossier bij ons is afgesloten.

We houden uw dossier wel bij tot u 35 jaar bent. Daarna wordt uw dossier vernietigd.

Voor iedere dienst van het agentschap Opgroeien waarmee u in contact kwam is er een dossier aangemaakt. De inhoud van elk dossier heeft enkel betrekking op de specifieke dienst. Het kan dat u verschillende brieven krijgt van elke afzonderlijke dienst, zoals:

- de toegangspoort;
- een gemandateerde voorziening;
- de sociale dienst Jeugdrechtbank.

U heeft het recht uw dossier in te kijken.

U kan zich bij de uitoefening van het toegangsrecht naar eigen keuze laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. U heeft ook recht op een kopie van uw dossier.

Wenst u uw dossier in te kijken, neem dan contact op met ****. Ook als u vragen heeft over deze brief kan u hier terecht.

Met vriendelijke groeten,

Wij verwerken uw gegevens met toepassing van artikel 11, 13° van het besluit van de Vlaamse regering van 5 april 2019 betreffende de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor voorzieningen in de jeugdhulp en de regelgeving betreffende de verwerking van persoonsgegevens.

De verwachtingen die ten aanzien van de voorzieningen gesteld worden inzake de kwaliteitsverslaggeving worden in *punt 16* uitgebreid: naast het kwaliteitsverslag in de enge betekenis van het woord, expliciteren we dat de voorziening jaarlijks ook een inhoudelijk en kwantitatief activiteitenverslag aan de administratie moet bezorgen. Op die manier beschikt de administratie over een actuele stand van zaken van de werking van de voorzieningen (kwalitatief en kwantitatief) om haar opdracht inzake opvolging van de erkenning van de voorzieningen waar te maken.

Tegen uiterlijk 1 juni wordt een kwaliteitsverslag ingediend bij Opgroeien over het voorbijgaande werkjaar. In de rondzendbrief over het kwaliteitsbeleid wordt beschreven hoe een kwaliteitsverslag opgesteld moet worden¹⁰ De boomstructuur die daarvoor gehanteerd wordt omvat de volgende elementen:

- Visie op kwaliteitsbeleid
- Organisatie in cijfers
  - Bezetting
  - Benutting
  - Zelfevaluatie groeiniveaus
  - Mogelijke relevante (gebruikers)gegevens en indicatoren
- Organisatie in beeld (Dit hoofdstuk bundelt de terugkoppeling rond verschillende thema's waarvoor er formeel vastgelegde afspraken gemaakt werden.)
- Kwaliteitsthema (Indien er een opgelegd thema vastgelegd werd)
- Beleidssignalen

¹⁰ <https://www.jeugdhulp.be/sites/default/files/documents/Nota%20kwaliteitsverslag%202024.pdf>

- *Punt 18* bepaalt dat elke organisatie over een beleid en procedures moet beschikken inzake het voorkomen en detecteren van en het omgaan met situaties van grensoverschrijdend gedrag. Deze procedures bevatten eveneens de wijze waarop hierover wordt gecommuniceerd, onder andere met de administratie. Gezien de maatschappelijke gevoeligheid van het thema worden de verwachtingen ter zake als erkenningsvoorwaarde opgelegd. De bepaling is afgestemd met de andere sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.
- Met grensoverschrijdend gedrag wordt elk gedrag of interactie bedoeld dat de fysieke, psychische of seksuele integriteit van een minderjarige ernstig in het gedrang brengt en plaatsvindt ten aanzien van de minderjarige.
- Incidenten die onder deze definitie vallen, moeten in elk geval, net zoals ernstige gebeurtenissen, gemeld worden. Ook situaties waarbij de minderjarige zelf grensoverschrijdend gedrag stelt, worden gemeld.

De voorzieningen worden geresponsabiliseerd om zelf in te schatten welke gebeurtenissen en welk grensoverschrijdend gedrag gemeld worden. We verwachten een duidelijk beleid van de voorzieningen hierrond. Het op de hoogte houden van de overheid van verontrustende situaties maakt het mogelijk dat de administratie kort op de bal kan ageren en signalen kan doorgeven aan de politieke overheid. Omwille van de politieke verantwoordelijkheid van de minister, is het daarom ook van belang dat feiten die potentieel persaandacht krijgen, gemeld worden. Op basis van de ervaringen van Opgroeien en Zorginspectie en inzichten uit de literatuur over het omgaan met grensoverschrijdend gedrag geven we een aantal algemene handvatten mee inzake de verwachtingen bij een melding.

A. **Wat** verwacht de administratie van de organisaties aan gegevens?

- een korte beschrijving van de probleemsituatie. Enkel relevante, inhoudelijke gegevens volstaan, zodat een buitenstaander zich voldoende een beeld kan vormen van de situatie (leeftijd en geslacht van betrokken minderjarigen zijn hierbij alvast cruciale informatie). De focus ligt op “wat is de situatie waarover men zich zorgen maakt” en “hoe en met wie werd de inschatting gemaakt over de ernst en de veiligheid van de situatie” (cf. infra);
- een kort overzicht van de historiek;
- de uitgevoerde en geplande acties m.b.t. het voorkomen en/of de aanpak van de huidige situatie én de partners die daarbij betrokken werden of de intenties hierrond;

B. **Hoe** wordt een situatie van grensoverschrijdend gedrag in kaart gebracht en hoe worden de verdere acties bepaald?

- De (ernst van) de situatie wordt grondig in kaart gebracht met betrokkenheid van zoveel mogelijk relevante partijen en geobjectiveerd aan de hand van concrete gegevens (v.b. materiaal uit observaties, gesprekken, beschreven feiten; bronnen van de informatie worden benoemd). Uit de beschrijving blijkt waarom men zich ernstig zorgen maakt rond de situatie en blijkt waarom deze situatie gemeld wordt. Kan men aantonen of men de afweging heeft gemaakt omtrent het onderscheid van het gemelde gedrag met (seksueel) experimenteergedrag dat deel uitmaakt van de normale ontwikkeling van

jongeren?¹¹ Eventueel wordt het VK/OCJ bij complexe situaties ingeschakeld in functie van een heldere probleemanalyse. Indien het VK/ OCJ ingeschakeld wordt en de probleemverheldering zelf opneemt, zou in principe ook het resultaat van het onderzoek van het VK/OCJ door de voorziening of dienst moeten worden opgevolgd.

- De consulent die het dossier opvolgt, wordt geïnformeerd/betrokken.
- Er zijn duidelijke afspraken omtrent wie wat verder opneemt.
- Er wordt nagegaan hoe de veiligheid geïnstalleerd kan worden, op korte en op langere termijn. Ook hierbij kan het VK/OCJ betrokken worden. In ieder geval is er aandacht voor andere mogelijke (potentiële) slachtoffers. Zijn er in deze situaties afspraken om te voorkomen dat deze situatie zich herhaalt of gelijkaardige situaties zich voordoen in een analoge context (b.v. pleegouder wordt verdacht van seksueel grensoverschrijdend gedrag en werkt ook in een schoolse context)? Zijn er steunfiguren uit de ruimere context die een rol kunnen spelen bij het installeren van de veiligheid? Is de huidige hulpverlening gestopt of loopt ze nog door? Welke alternatieve oplossing wordt gezien voor de minderjarige? Voorzieningen die rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp aanbieden hebben op dit punt nu een grotere verantwoordelijkheid dan vroeger, wat het afsluiten van de hulpverlening betreft. Zo kan een organisatie in rechtstreeks toegankelijke hulpverlening samen met de jongere en context beslissen om een begeleiding nog te verlengen om de jongere en zijn beleving rond het incident nog verder op te volgen.
- Belangrijke aandachtspunten zowel in functie van het in kaart brengen van de probleemsituatie als in functie van het installeren van de veiligheid:
  - Hoe kijken de ouders naar een situatie (wat willen zij voor hun kind)?
  - Hoe kijkt het kind er naar?
  - Hoe kijken de pleegouders er naar? (in het geval van pleegzorg)
- Op basis van de ingeschatte ernst en rekening houdend met de principes van het beroepsgeheim wordt de situatie naar de juiste niveaus geëscaleerd. Soms kan het vrijwaren van de veiligheid en het welbevinden van het slachtoffer door bijvoorbeeld het betrekken van het VK de prioriteit zijn. In dergelijke situaties is het voorbarig om een melding te doen bij de procureur. Indien er echter geen medewerking is bij de ouders of pleegzorgers in functie van het installeren van veiligheid of bij een zeer ernstige gevaarsituatie wordt het pleegzorgattest in het geval van pleegzorg ingetrokken en gebeurt er een onmiddellijke melding bij het parket. Een melding heeft dan vooral tot doel om het kind in veiligheid te brengen en eventueel te voorkomen dat er andere slachtoffers zouden kunnen vallen. Ook hier is het belangrijk om na te gaan hoe de cliënt staat tegenover het indienen van een klacht bij het parket.
- Belangrijk zijn nazorg en herstel: bij ernstige incidenten (vb. rode en zwarte vlaggen SGOG) is het aangewezen contact op te nemen met externe experts zoals het VK en andere initiatieven voor verder advies en begeleiding.

Het is niet de bedoeling dat al deze zaken al grondig uitgewerkt zijn bij het doorsturen van de melding. Bij de verdere opvolging van het dossier kan wel verwacht worden dat een meer uitgebreide neerslag van de gezette stappen en bevindingen terug te vinden zijn in het dossier.

De administratie vindt het belangrijk dat een initiatiefnemer zelf reflecteert over feiten en incidenten die zich voordoen en daarmee aan de slag gaat: kan er uit de prevalentie van gebeurtenissen lering worden getrokken? Kunnen op basis van feiten en gebeurtenissen processen en procedures gewijzigd en geoptimaliseerd worden? Het vernieuwde kwaliteitsconcept biedt hiervoor voldoende handvatten.

¹¹ In dit verband kan onder meer verwezen worden naar het Vlaggensysteem en raamwerk SGOG van Sensoa (zie www.vlaggensysteem.be) en www.grenswijs.be

- *Punt 20* voegt kennis van het Nederlands bij het personeel van de voorzieningen toe als algemene erkenningsvoorwaarde. Er wordt voorzien in een uitzondering voor voorzieningen of afdelingen van voorzieningen die uitsluitend minderjarigen met een migratieachtergrond opnemen of begeleiden, omdat het een absolute meerwaarde betekent voor die settings om ervaringsdeskundigheid in te schakelen van bv. vluchtelingen die al langer in Vlaanderen verblijven, maar niet noodzakelijk hun kennis van het Nederlands kunnen attesteren.

In het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid [Opgroei regie] staat het volgende vermeld m.b.t. de taalregeling:

HOOFDSTUK IX TAALREGELING

Artikel 24. (01/01/2019- ...)

Opdat een voorziening erkend of gesubsidieerd kan worden, moet het personeel in dienst van de voorziening, dat instaat voor de communicatie met de overheid of voor de dienstverlening, inclusief de contacten met kinderen en gezinnen, een geattesteerde kennis van het Nederlands hebben.

Die kennis blijkt uit het studiebewijs van het genoten onderwijs.

Als de persoon, vermeld in het eerste lid, geen studiebewijs kan voorleggen, zal zijn kennis van het Nederlands worden bewezen op een wijze die door de Vlaamse Regering wordt bepaald.

De bepaling, vermeld in het eerste lid, is niet van toepassing op kinderopvang, vermeld in het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters.

Artikel 25. (... - ...)

Van de bepalingen van artikel 24 kan worden afgeweken voor de personen van opgerichte, erkende of gesubsidieerde voorzieningen met of die ten dienste staan van allochtone kinderen en gezinnen. De afwijkingen worden op voorstel van het agentschap toegestaan door de Vlaamse regering.

- Voor wat de voorzieningen van de categorie 6, de NAFTA-voorzieningen, betreft, worden een aantal algemene erkenningsvoorwaarden verbijzonderd, om de link met onderwijs expliciet te houden: *punt 14* voorziet dat voor deze erkenningscategorie naast Zorginspectie ook Onderwijsinspectie dossiers ter plekke in kan zien; *punt 16* bepaalt dat deze voorzieningen hun kwaliteitsverslag ook aan het departement Onderwijs moeten bezorgen.
- De rechtsgrond voor gegevensverwerking door de private voorzieningen, zoals vermeld in *punten 12, 13, 17 en 18*, zit vervat in artikel 72, §1 van het decreet integrale jeugdhulp. Dit artikel biedt een rechtsgrond om met respect voor de regelgeving over de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens, inclusief de bijzondere categorieën van persoonsgegevens, vermeld in artikel 9, lid 1 van de algemene verordening gegevensbescherming, te verwerken.
De finaliteit van deze gegevensverwerking is het uitoefenen van controle op de veiligheid van de minderjarige, het verzekeren van de correcte opvolging van de hulp- en dienstverlening aan minderjarigen, het opvolgen van ernstige gebeurtenissen en grensoverschrijdend gedrag. Deze finaliteit impliceert dat door elke voorziening een dossier wordt bijgehouden van elke minderjarige en eventueel over het gezin waartoe hij behoort met alle nuttige gegevens voor de hulp- en dienstverlening. Voor voorzieningen die erkend zijn om een module verblijf aan te bieden, impliceert dit ook het bijhouden van een medisch dossier. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen over de vorm waarin en de wijze waarop de persoonsgegevens worden uitgewisseld. Hieraan wordt met dit nieuwe besluit uitvoering gegeven.

Afdeling 2: bijzondere erkenningsvoorwaarden

Onderafdeling 1: organisaties voor bijzondere jeugdzorg

Artikel 12 bevat eenduidig de bijzondere erkenningsvoorwaarden waaraan een organisatie voor bijzondere jeugdzorg moet voldoen. Ze werden ontwikkeld op basis van de proefprojecten van de multifunctionele centra in de bijzondere jeugdzorg die als doel hadden meer naadloosheid in trajecten en zorg op maat voor de kinderen, jongeren en hun gezinnen te creëren.

Artikel 13 somt de bijzondere erkenningsvoorwaarden op waaraan een organisatie voor bijzondere jeugdzorg moet voldoen die erkend is om verblijf te organiseren. We wijzen op een aanpassing inzake de verwachtingen rond het toezicht (*punt 1*). De dwingende bepaling in het besluit van 1994 dat elke afdeling en voorziening permanent onder toezicht van een personeelslid moet staan, gaat aan een aantal evoluties zoals studiowonen en kamertraining voorbij en wordt in het besluit van 5 april 2019 generieker geformuleerd: de voorziening of de afdeling moet onder toezicht staan. Vanuit deze generieke bepaling kan het toezicht op verschillende manieren vormgegeven worden, rekening houdende met het aanbod, de infrastructuur, de doelgroep en de maturiteit van de effectieve residenten. Ook de inschakeling van nieuwe technologieën kunnen het toezicht ondersteunen en tot op zekere hoogte permanente fysieke aanwezigheid in elke afdeling vervangen. Wel worden de voorzieningen geacht om hun beleid inzake toezicht in procedures te expliciteren en te documenteren en om voldoende flexibiliteit aan de dag te kunnen leggen om een gepast toezicht te kunnen organiseren, rekening houdende met wisselende samenstellingen van de leefgroepen.

Punt 6 van artikel 13 stelt dat de voorziening per minderjarige die eigen inkomsten heeft, een individuele rekening bijhoudt.

Het betreft een individueel financieel overzicht van inkomsten en uitgaven van de minderjarige (zakgeld, kledij-, ontspanningsgeld, ...) en dit kan al dan niet gekoppeld zijn aan een effectieve bankrekening. Er worden afspraken gemaakt met de minderjarige over diens inkomsten en uitgaven. Het individueel financieel overzicht zorgt voor transparantie en betreft geen instrument voor toezicht.

Artikel 14 betreft de zogenaamde 1biscapaciteit, die een opnameplicht oplegt aan sommige organisaties voor bijzondere jeugdzorg voor zoverre de jongeren voorafgaandelijk in een OOC verbleven. De opnameplicht genereert, met toepassing van de eerste bijlage bij het besluit van 5 april 2019, een bijkomende financiering. De bepaling werd inhoudelijk niet gewijzigd ten opzichte van het besluit van 1994, maar werd in het besluit van 5 april 2019 herschreven met het oog op het verhogen van de leesbaarheid en verstaanbaarheid.

Artikel 15 bevat de bepalingen waaraan een organisatie voor bijzondere jeugdzorg moet voldoen die veilig verblijf aanbiedt. Ze kwamen met het werkveld tot stand, en behoeven geen verdere duiding.

Artikel 15/1 verwijst naar de bijzondere voorwaarden waar een kleinschalige wooneenheid aan moet voldoen.

Onderzoek toont aan dat de overgang van de huidige residentiële woonvormen (leefgroep, studiowerking) naar zelfstandig wonen, al dan niet ondersteund door verdere hulpverlening, een (te) grote stap is voor jongeren. Om daar aan tegemoet te komen zet een kleinschalige wooneenheid in op een intersectorale benadering en verbeteren via een krachtgerichte aanpak de hulpverlening voor jongvolwassenen en de overgang van jeugdhulp naar zelfstandig wonen.

De bijzondere voorwaarden waar een kleinschalige wooneenheid aan moet voldoen zijn onder meer gebaseerd op de aanbevelingen en conclusies van de door LUCAS, Centrum voor zorgonderzoek & consultancy, van de KU Leuven uitgevoerde wetenschappelijke procesevaluatie:

- De initiatiefnemer vult het aanbod van de typemodule in als een kleinschalige wooneenheid (co-housing of co-wonen) waarbij minimaal drie jongvolwassenen (16 – 25 jaar) samenwonen, al dan niet in samenwerking met een of meer andere

voorzieningen van de categorie 1 aan wie erkenning verleend is voor de typemodule begeleiding in een kleinschalige wooneenheid, onder flexibel toezicht en ondersteund door een begeleiding op maat van de jongere. Het individueel begeleidingstraject stoeit in eerste instantie op een ondersteuningsplan, zoals in het actieplan jongvolwassenen wordt vermeld, en volgt het tempo van de jongere. Het werken met dedicated teams, waarbij expertises met elkaar verknoopt worden, kan een meerwaarde zijn in de begeleiding van jongeren. Daarnaast moet actief ingezet worden op de groepsdynamiek. De initiatiefnemer heeft aandacht voor het installeren van een permanentiesysteem waarop de jongeren een beroep kunnen doen in dringende situaties. Er wordt geen maximaal aantal jongeren per kleinschalige wooneenheid vastgelegd omdat dit afhangt van infrastructurale mogelijkheden en groepssamenstelling (vb. studenten die samenwonen met jongeren uit de jeugdhulp). De focus moet wel liggen op kleinschaligheid.

- Het is belangrijk dat elke initiatiefnemer actief een beleid voert naar het (terug) in verbinding krijgen van de jongere met zichzelf, zijn netwerk, de maatschappij; om zicht te krijgen op wat nodig is, gebaseerd op de wensen en verlangens van de jongere en zijn context. De hulpverlening en de samenleving nemen een duidelijk engagement op om met de jongeren (opnieuw) verbinding te maken. Naast professionele ondersteuning en begeleiding kunnen vrijwilligers, al dan niet ervaringsdeskundigen, een grote meerwaarde zijn voor de jongere en zijn context (i.f.v. netwerkversterkend werken) en/of voor de werking van de kleinschalige wooneenheid.
- In het verlengde hiervan is het belangrijk dat wordt gewerkt aan de verknoping met de ruimere omgeving en de buurt; dat jongeren en hun context maximaal kunnen deelnemen aan het gewone leven. Concreet houdt dit bijvoorbeeld in dat jongeren gestimuleerd worden om, ofwel bestaande deelname aan vrije tijdsactiviteiten verder te zetten, ofwel, deel te nemen aan hobbyclubs, jeugdwerk, het vrijetijdsaanbod dat lokaal georganiseerd wordt, op maat en vanuit de interesses van jongeren. Tegelijk vinden we het belangrijk dat organisaties zoeken hoe ze kunnen aansluiten bij en een meerwaarde kunnen vormen voor de buurt, waarbij de buurt kennis kan maken met de werking van de kleinschalige wooneenheid.
- Elke initiatiefnemer neemt deel aan het regionaal (in)stroomoverleg dat georganiseerd wordt door Opgroeien, zodat een goede match tussen (het profiel van) de jongere en de kleinschalige wooneenheid kan bekomen worden. Dit overlegforum kan ook gebruikt worden om de intensiteit van een begeleidingstraject in te schalen en te monitoren, zodat geobjectiveerd kan worden wanneer een combinatie van modules (vb. module in een kleinschalige wooneenheid gecombineerd met een contextbegeleidingsmodule) opportuun is.

Met **artikel 15/2** schrijven we een aantal bepalingen m.b.t. de gezinshuisouders in het besluit van 5 april 2019 in.

De gezinshuisouders zijn contractueel verbonden met een moederorganisatie, die erkend en gesubsidieerd wordt voor het organiseren van gezinshuizen en die de werkgever is van de gezinshuisouder.

Paragraaf 1 bevat de bijzondere erkenningsvoorwaarden waaraan een voorziening die erkend is om de typemodules verblijf in een gezinshuis en begeleiding en ondersteuning van een gezinshuis aan te bieden als moederorganisatie moet voldoen.

Concreet zorgt de moederorganisatie voor een kwaliteitsvolle werving, begeleiding en ondersteuning van de gezinshuisouders en zijn gezinsleden onder meer via:

- een onderbouwde werving, selectie en matching;
- gerichte ondersteuning en begeleiding van de gezinshuisouder, de partner en eventuele andere gezinsleden teneinde zoveel mogelijk een normaal gezinsleven te creëren en het welzijn van alle betrokkenen te maximaliseren;

- professionaliserings- en intervisiemogelijkheden voor de gezinshuisouders;
- ondersteuning van gezinshuisouders in functie van het aanleveren van materiaal over het individueel functioneren van de kinderen en de samenwerking/band met de ouders in functie van een kwaliteitsvolle handelingsplanning en evaluatie;
- faciliteren van contacten tussen gezinshuisouders onderling in functie van ervaringsuitwisseling en contacten met pleegzorg of meer gespecialiseerde diensten, die een rol kunnen spelen in de begeleiding;
- ondersteuning van een constructieve samenwerkingsrelatie met de kinderen en hun biologische ouders of opvoedingsverantwoordelijken en context;
- het organiseren van back-up mogelijkheden tussen gezinshuisouders of in relatie tot de moederorganisatie om vrije momenten voor de gezinshuisouders te waarborgen.

Uiteraard komt in eerste instantie het scenario dat vakantie gezien wordt als 'samen met de kinderen' in beeld. Als rugdekking voor de gezinshuisouders wordt in de regelgeving wel bepaald dat in een residentiële terugvalmogelijkheid moet worden voorzien. Deze terugvalbasis is niet noodzakelijk een opvang in een residentiële leefgroep. Dit is ook niet voor alle kinderen en jongeren de meest geschikte keuze. Alternatieven zoals opvang in het netwerk van de gezinshuisouder of het biologisch netwerk, verblijf bij andere gezinshuizen of het deelnemen aan kampactiviteiten komen uiteraard eveneens in beeld. Met de moederorganisatie worden hierover op maat van elke jongere praktische afspraken gemaakt.

De moederorganisatie is inhoudelijk en administratief 'eigenaar' van het cliëntdossier en is eindverantwoordelijke voor de geleverde kwaliteit en de geleverde resultaten van de gezinshuisouders. Gelet dat een dergelijke dossiervorming noodzakelijk is voor een kwaliteitsvolle opvolging, begeleiding en opvang kan de rechtsgrond voor de verwerkingen van persoonsgegevens gevonden worden in artikel 6, eerste lid, e), van de Algemene Verordening Persoonsgegevens (Hierna AVG), namelijk het vervullen van een taak van algemeen belang.

De verwerking van de persoonsgegevens kan ook de verwerking omvatten van de bijzondere categorieën van persoonsgegevens vermeld in artikel 9, lid 1, van de voormelde Verordening, namelijk gegevens over godsdienst of gezondheid, gerechtelijke gegevens.

Deze verwerkingen worden beschouwd als noodzakelijke verwerkingen om redenen van zwaarwegend algemeen belang als vermeld in artikel 9, lid 2, g) van de voormelde Verordening.

De moederorganisatie engageert zich op haar beurt actief in een netwerk van een of meerdere moederorganisaties, de pleegzorgdienst en of andere mogelijke organisaties die samen bekijken hoe de werving, selectie, matching en ondersteuning van de gezinshuisouders op allerlei vlakken efficiënt en effectief georganiseerd wordt. Dat volume is belangrijk om:

- een te grote kwetsbaarheid van de personeelsequipe te vermijden, bij bv. uitval; expertise en kennis op te kunnen bouwen;
- een schaalgrootte te creëren die het mogelijk maakt het voortraject van werving, selectie en matching, de intervisie tussen de gezinsouders, maar ook de residentiële hub op een kwaliteitsvolle en efficiënte manier te organiseren;
- een lerend netwerk van gezinshuisouders te kunnen organiseren.

Paragraaf 2 bevat het pedagogisch profiel waaraan een gezinshuis moet voldoen. Het gaat over 'het zo gewoon mogelijk laten opgroeien van een kind in een gezinsomgeving, rekening houdende met de complexe problematieken van de kinderen en jongeren en hun context'.

Het aantal minderjarigen dat in een gezinshuis wordt opgevangen bedraagt maximaal zes. Dit aantal kan (tijdelijk) variëren afhankelijk van de situatie en draagkracht van de gezinshuisouder, de complexiteit van de problematieken van de kinderen en jongeren. Per bezoldigde gezinshuisouder kunnen maximaal drie kinderen worden opgevangen.

Voormelde maxima gelden niet wanneer het om de gezamenlijke opvang van broers en zussen gaat. De administrateur-generaal kan, in het belang van de kinderen en op basis van

een gemotiveerde aanvraag, afwijkingen toestaan op het maximaal aantal minderjarigen per gezinshuis en per gezinshuisouder.

Een belangrijk kenmerk van een gezinshuis is het positieve en ondersteunende leefklimaat. Een gezinshuis is een plek waar de minderjarige ondersteuning en verbondenheid ervaart in een klimaat waarin alle minderjarigen onvoorwaardelijk en evenwaardig ondersteund worden. Bovendien kan er makkelijker ingezet worden op de individuele behoeften waardoor de kansen voor zingeving en ontwikkeling bevorderd worden; er zijn weloverwogen regels en afspraken met weinig repressie en een goede sfeer.

Een belangrijk aspect van de hulpverlening, is een uitgebouwd partnerschap tussen de gezinshuisouder en de biologische ouders. Ouders moeten een rol kunnen blijven opnemen in het leven van hun kinderen en moeten hier ook van nabij in ondersteund worden en aangemoedigd om verantwoordelijkheid op te nemen. Belangrijke keuzes en beslissingen worden idealiter gezamenlijk gemaakt.

We expliciteren ook de verwachting van gezinshuizen om bij te dragen aan het normaliseren van de jeugdhulp. Een gezinshuis bevindt zich midden in de maatschappij. Verbinding met activiteiten en vrije tijd in de buurt, is een logische keuze. Dit impliceert ook dat intensief een beroep gedaan wordt op kinderopvang, actoren die universele diensten aanbieden, reguliere actoren, ... om het gewone leven binnen te brengen in de bijzondere situatie van de plaatsing.

Naast een fundamentele focus op het gewone, dagelijkse leven kunnen methodische accenten nodig zijn om adequaat in te spelen op specifieke zorgnoden van een jongere en diens omgeving.

De derde paragraaf expliciteert de voorwaarden waaraan een gezinsouder moet voldoen.

De rugzak aan negatieve ervaringen die de minderjarige meebrengt, de vaak complexe problematieken alsook de vaak uitdagende samenwerkingsrelatie met de biologische ouders, vragen naar nodige 'knowhow' en competenties om de opdracht als gezinshuisouder te kunnen opnemen en vol te houden. Dit vraagt opnieuw intensieve ondersteuning van het netwerk, andere gezinshuisouders en professionals verbonden aan de organisaties waarmee wordt samengewerkt.

Het uitgangspunt is dat de gezinshuisouders professionelen zijn die beroepsmatig kinderen en hun wereld met hun eigen leven omarmen. Bovendien kunnen zij een beroep doen op een professionele omkadering van een moederorganisatie, waarmee nauw wordt samengewerkt. Van deze professionals wordt bijgevolg verwacht dat zij over meer draagkracht beschikken dan vrijwilligers, zoals pleegouders. We wensen de doelgroep niet af te bakenen, maar we mogen ervan uitgaan dat de doelgroep van gezinshuizen 'zwaarder' kan zijn dan deze van pleegzorg. Gezinshuizen kunnen nog meer dan pleeggezinnen inspelen op complexe problemen en trauma's en op die manier het traumasensitief werken faciliteren mede omwille van hun professionele omkadering. Voor de handicap-specifieke doelgroep voorziet het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap de mogelijkheid het concept gezinshuizen ook in de multifunctionele centra ingang te laten vinden.

Veel staat of valt met een goede matching tussen de noden van de minderjarige en het profiel van de gezinshuisouder; ook flankerende begeleiding is belangrijk. Om te komen tot een 'matched care' (juiste beslissing op maat over welke kinderen instromen in een gezinshuis en niet in bv. pleegzorg) is het belangrijk dat het proces van toeleiding gebeurt in partnerschap en gedeelde verantwoordelijkheid tussen pleegzorg en het gezinshuis. Immers, de keuze voor het één of het andere moet een weloverwogen zorginhoudelijke keuze zijn. Expertise vanuit beide werkvormen moet bijgevolg samengelegd worden om in gedeelde besluitvorming op basis van onderbouwd diagnostisch materiaal tot een juiste beslissing te komen. Uiteraard is hierbij ook het partnerschap met de cliënt zelf en de aanmelder/verwijzer cruciaal. De eindbeslissing ligt bij de moederorganisatie.

Een gezinshuisouder wordt geselecteerd op basis van een onderbouwd screeningsproces waarbij rekening gehouden wordt met aanwezige competenties, materiële mogelijkheden, alsook met een aantal persoonlijkheidskenmerken. Kandidaten dienen te beschikken over een menswetenschappelijk diploma, minimaal van een bachelorniveau, of kunnen voldoende relevante competenties aantonen om op dat niveau te functioneren.

Bij de screening worden materiële mogelijkheden mee in rekening genomen. We kiezen er niet voor om de materiële opvangcriteria te normeren gelet op het principe van deregulering en responsabilisering. Wel formuleren we de volgende richtinggevende principes: als stelregel beschikken de kinderen over een eigen slaapkamer met rechtstreeks daglicht en mogelijkheid tot verluchting, bij voorkeur beschikt de woning over een tuin of andere buitenruimte, ...

De draagkracht en draaglast moeten in kaart gebracht worden. Belangrijke persoonskenmerken zijn veerkracht, autonomie, emotie-regulatie, mentaliserend vermogen, stabiliteit, consistentie, voorspelbaarheid, zelfkritiek en ik-sterkte. Het is belangrijk om te zien of potentiële gezinshuisouders het vermogen hebben om hierover voldoende te reflecteren en of er ook leervermogen en bereidheid is. Gelet op de grote aanpassing van het ganse gezin is het bovendien is ook belangrijk om stil te staan bij de partnerrelatie en de eigen kinderen en het aanwezige netwerk te betrekken.

Verder is het ook belangrijk om te weten met welke doelgroep de gezinshuisouders affiniteit voelen: willen zij kleine kinderen of jongvolwassenen begeleiden? Willen zij kortere of langere trajecten opvolgen? Dit is cruciaal om een goede matching voor te bereiden.

Het is essentieel dat gezinshuisouders de (biologische) ouder(s), ondanks vaak moeilijke situaties, voldoende emotioneel en praktisch kunnen betrekken bij de ontwikkeling van hun kind. Het opvoeden gebeurt vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid. Ook dat is een belangrijk element in de selectie.

Artikel 16 bevat de bepalingen waaraan een organisatie voor bijzondere jeugdzorg moet voldoen die delictgerichte contextbegeleiding organiseert. We kiezen er niet voor om beleidsmatig methodieken op te leggen, maar we formuleren in het besluit van 5 april 2019 de dwingende verwachting dat voorzieningen onderbouwde methodieken gebruiken die de criminogene noden van de jongeren centraal stellen en die responsief en contextgericht zijn. Hiermee worden de inhoudelijke lijnen van het decreet jeugddelinquentierecht en zijn toelichting rond de wetenschappelijke onderbouw van interventies, gevolgd.

Onderafdeling 2: centra voor integrale gezinszorg

In **artikel 17** wordt, in tegenstelling tot de bepalingen in het besluit van 1994, explicieter opgenomen waar de financiële bijdrage die (aanstaande) ouders aan CIG betalen voor bestemd is: deelname in de kosten voor het gebruik van een ingerichte kamer of studio, gemeenschappelijke ruimtes, sanitair en kookfaciliteiten.

Artikel 78/7, §2 van het decreet integrale jeugdhulp vormt de decretale rechtsgrond voor deze bepaling: “De Vlaamse regering bepaalt welke voorzieningen een bijdrage kunnen vragen van de onderhoudsplichtige personen in de onderhouds-, opvoedings- en behandelings- en verblijfkosten van de minderjarigen of van de ouders of aanstaande ouders in de kosten die verband houden met het verblijf van de ouders of aanstaande ouders. De Vlaamse regering bepaalt de nadere modaliteiten voor de bijdragen die de voorzieningen kunnen vorderen”.

Artikel 18 operationaliseert de ouderbijdrage die het CIG in toepassing van artikel 17 moet vorderen. De Vlaamse Regering geeft aan de Vlaamse minister de delegatie een lijst met inkomsten op te stellen waarmee het CIG rekening moet houden voor het berekenen van het inkomen.

Onderafdeling 3: onthaal-, oriëntatie- en observatiecentra

Artikel 19 werd ongewijzigd uit het besluit van 1994 overgenomen. Enkel wat *punt zes* betreft, dat stelt dat elke minderjarige na zijn opname medisch onderzocht moet worden, moet aangestipt worden dat deze bepaling niet van toepassing is op minderjarigen die op doorverwijzing van een centraal permanent crisismeldpunt opgevangen worden. We stellen hiermee de praktijk in de OOC gelijk aan die van andere sectoren.

Punt 5 van artikel 19 actualiseert, op basis van de intersectoraal afgestemde formulering en terminologie, de omschrijving van de wijze waarop OOC en organisaties voor bijzondere jeugdzorg die erkend zijn voor veilig verblijf met vrijheidsbeperkende maatregelen om moeten gaan. Deze bepaling wordt ook ingeschreven voor de GES+ en de OBC. 'Vrijheidsbeperkende maatregelen' wordt intersectoraal afgebakend als volgt: 'alle maatregelen die een beperking van keuzevrijheid en/of de bewegingsvrijheid en/of contact met de buitenwereld van de zorggebruiker inhouden'. Hier gaat het enkel om vrijheidsbeperkende maatregelen in functie van veiligheid (dus niet diegene die eigen zijn aan het leven in groep, zoals algemene bezoeken,...). Concreet kan het gaan om de volgende maatregelen: verblijf van een jongere in een afzonderingskamer, het tijdelijk immobiliseren van iemand na een agressie-incident. Het gebruik van deze maatregelen wordt beschreven in het huishoudelijk reglement dat bij opname kenbaar wordt gemaakt aan de minderjarige en zijn opvoedingsverantwoordelijken. Voor wat betreft afzondering wordt minimaal de inrichting van de afzonderingskamer beschreven, de aanleg van het afzonderingsdossier, de duur en het toezicht bepaald.

Onderafdeling 4: diensten voor crisishulp aan huis

De doelgroep van een dienst voor crisishulp aan huis betreft uitsluitend minderjarigen en hun gezinnen in crisissituaties. Het is dan ook logisch dat het aanbod van deze voorzieningen in zijn totaliteit ingezet wordt in de netwerken crisisjeugdhulpverlening van de integrale jeugdhulp. Om dit te waarborgen bepaalt **artikel 20** dan ook dat het aanbod van deze voorzieningen enkel op doorverwijzing van een centraal permanent crisismeldpunt ingezet wordt. De standaarden crisishulp aan huis die voorheen in een aparte bijlage bij het erkennings- en subsidiëringsbesluit werden opgenomen zijn nu verwerkt in de desbetreffende typemodule voor integrale jeugdhulp.

Onderafdeling 5: diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling

Artikelen 21 tot en met 26 hebben betrekking op de specifieke erkenningsvoorwaarden voor de HCA-diensten. Bijzondere aandacht gaat uit naar de rapportering aan de procureur des Konings en de jeugdrechter of jeugdrechtbank. Net zoals in het decreet jeugddelinquentierecht zijn in het besluit van 5 april 2019 de bepalingen uit het samenwerkingsakkoord van 13 december 2006¹² overgenomen.

Artikel 22, punt 4, b) m.b.t. de gegevens over de toestand van de minderjarige en het gezin waartoe hij behoort en hun mening daarover, werd geschrapt omdat het opvragen van deze gegevens niet relevant is voor dit aanbod. Tevens bepaalt artikel 11, punt 12, dat het aanleggen van een dossier over elke minderjarige en eventueel over het gezin waartoe hij behoort, niet van toepassing is voor de HCA-diensten. Identiek dezelfde bepaling als in artikel 22, punt 4, b) werd geschrapt uit artikel 24, punt 3, b) en artikel 25, punt 3 b).

¹² Samenwerkingsakkoord van 13 december 2006 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, betreffende de organisatie en de financiering van het herstelrechtelijk aanbod bedoeld in de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.

Drie bepalingen nopen tot verdere toelichting. In **artikel 23** wordt, als modaliteit voor bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg, een bijkomende opdracht aan de HCA-diensten gegeven: het organiseren van een vereffeningsfonds. Tot eind 2017 organiseerden een aantal provincies dergelijke fondsen. Met de interne staatsvorming werden de budgetten die hiervoor ingezet werden naar het Fonds Jongerenwelzijn overgeheveld. Na een analyse over de meest aangewezen positionering van dit aanbod (Vlaams vs. decentraal, al dan niet insourcen binnen de Vlaamse administratie, ...) is geoordeeld dat een positionering in de HCA-diensten het meest duurzaam en efficiënt is. Dit artikel bevat de bepalingen over de samenstelling van de commissie die oordeelt over de dossiers, de opmaak van een huishoudelijk reglement voor de commissie, de wijze waarop een dossier bij de commissie ingediend wordt, en, omwille van de rechtswaARBorgen van de minderjarigen, de vergoeding die hij per uur ontvangt en het maximale aantal uur vrijwilligerswerk dat hij, afhankelijk van zijn leeftijd, mag presteren.

Artikel 25 heeft betrekking op de opdracht van de HCA-dienst inzake de uitvoering van leerprojecten. De decreetgever heeft de mogelijkheid gecreëerd dat het Openbaar Ministerie het volgen van een leerproject van ten hoogste 30 uur als mogelijke voorwaarde kan verbinden aan het verval van strafvordering. In *punt 2* van artikel 25 wordt de procureur des Konings dan ook toegevoegd als, zo nodig, ontvanger van het verslag dat de HCA-dienst opmaakt.

Artikel 26 formuleert de bijzondere bepalingen inzake de uitvoering van een positief project. De acties die een HCA-dienst uit moet voeren, worden als volgt geconcretiseerd: laagdrempelig en actief informeren, bieden van procesbegeleiding en waarborgen van de opvolging tijdens de uitvoering. Daarnaast bevat dit artikel de bepalingen over de rapportering door de HCA-dienst naar de procureur des Konings, de jeugdrechter of de jeugdrechtbank. Deze rapporteringsbepalingen zijn overgenomen van de andere afhandelingsvormen van een HCA-dienst.

Onderafdeling 6: diensten voor flexibele trajecten onderwijs-welzijn

Artikel 27 legt bijzondere voorwaarden voor NAFT-voorzieningen vast. Deze werden ontwikkeld in gezamenlijk overleg tussen Jongerenwelzijn, ondertussen opgegaan in zijn rechtsopvolger Opgroeien, en het departement Onderwijs.

Onderafdeling 7: observatie- en behandelcentra

Onderafdeling 8: centra voor ernstige gedrags- en emotionele stoornissen

In **artikel 27/1 en 27/2** worden de specifieke erkenningsvoorwaarden voor respectievelijk de OBC en GES+ ingeschreven.

Voor de OBC zijn ze gebaseerd op die van de OOC, met als enige wijziging dat de multidisciplinariteit voor de diagnostiek en behandeling uitgebreid wordt met een kinder- en jeugdpsychiater, wat gezien de doelgroep een logische verwachting is. Daarnaast schrijven we ook de afgestemde bepaling rond vrijheidsbeperkende maatregelen in (zie ook de toelichting bij punt 5 van artikel 19).

Voor wat de GES+ betreft, werden de bepalingen inhoudelijk ongewijzigd overgenomen uit de VAPH-regelgeving. Daarnaast werden ook hier de bepalingen rond vrijheidsbeperkende maatregelen opgenomen (zie ook de toelichting bij punt 5 van artikel 19).

In **artikel 27/1** wordt een punt 7 en punt 8 toegevoegd en hiermee wordt een bijkomende erkenningsvoorwaarde ingeschreven voor de observatie- en behandelcentra: de voorziening maakt binnen de zes maanden na opstart een beeldvormingsverslag en behandelplan op alsook een afrondingsverslag op het einde van de behandeling waarin desgewenst een advies voor vervolghulp is opgenomen.

In **artikel 27/3** worden de specifieke erkenningsvoorwaarden voor de CKG ingeschreven. De specifieke erkenningsvoorwaarden voor OVBJ (artikel 12 van het besluit van 5 april 2019) en voor het verblijfsaanbod (artikel 13 van het besluit van 5 april 2019) worden op de CKG van toepassing. Daarbovenop worden de volgende werkvormspecifieke erkenningsvoorwaarden ingeschreven voor de CKG:

- elk CKG moet over onderbouwde en actuele expertise en methodieken beschikken op het vlak van mentaal welzijn bij ouders en kinderen (Infant Mental Health, ...) en op het vlak van het versterken opvoedingsrelaties en -vaardigheden;
- het CKG moet structureel samenwerken met partners die rond jonge kinderen werken: minimaal de diensten voor pleegzorg, de CIG en de OVBJ, maar de samenwerking gaat ook breder naar bv. kinderopvang, CLB's of scholen;
- het CKG neemt deel aan netwerken die relevant zijn voor de uitvoering van zijn opdracht. We expliciteren de netwerken niet, maar evident denken we hierbij aan de Huizen van het Kind, 1G1P en de zorggarantie bij (dreigende) uithuisplaatsing;
- het CKG moet beschikken over infrastructuur die afgestemd is op de doelgroep en die een aangepast leefklimaat en pedagogische verantwoorde leefomgeving ondersteunt. Met aangepast leefklimaat bedoelen we: kleinschalig, huiselijk, ontwikkelingsstimulerend, faciliterend voor contextcontacten en ouderparticipatie. We kiezen er bewust niet voor om de infrastructuur doorgedreven te normeren, maar wel om het als een erkenningsvoorwaarde te formuleren die voorzieningen kan aanzetten om hun beleid, hun eigen visie op (de koppeling tussen pedagogisch beleid en) infrastructuur te ontwikkelen.

De CKG krijgen ruimte om zelf keuzen te maken, zelf beleid te voeren rond hun mobiel begeleidings- en trainingsaanbod. De voorziening organiseert haar desbetreffend aanbod op zo'n manier dat het effectief en maximaal tegemoetkomt aan de noden van de gezinnen en dat hiertoe aantoonbare initiatieven genomen worden. Mogelijke initiatieven zijn: wachtlijstanalyses, flexibel personeels- en VTO-beleid, bevraging van voornaamste aanmelders. Dit laatste kan gekoppeld worden aan het kwaliteitsbeleid van de CKG (de input van relevante stakeholders bij de kwaliteitsevaluatie). Het CKG rapporteert hierover jaarlijks aan Opgroeien, zowel terug- als vooruitblikkend.

HOOFDSTUK 3: KWALITEITSBELEID

Artikelen 28 tot en met 32 hebben betrekking op het kwaliteitsbeleid van de private voorzieningen. Ze geven uitvoering aan het decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van gezondheids- en welzijnsvoorzieningen (hierna: het kwaliteitsdecreet).

De krachtlijnen van het kwaliteitsdecreet

Sinds 17 oktober 2003 vervangt het kwaliteitsdecreet het decreet van 29 april 1997 inzake de kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen en het decreet van 25 februari 1997 betreffende de integrale kwaliteitszorg in de verzorgingsvoorzieningen. Het decreet van 1997 heeft van het streven naar kwaliteit een formele erkenningsnorm gemaakt. De erkenningsvoorwaarden werden aangevuld met minimale kwaliteitseisen, waarbij het voeren van een kwaliteitsbeleid aan de hand van een kwaliteitssysteem centraal stond.

Het kwaliteitsdecreet gaat nog een stap verder en responsabiliseert voorzieningen om de kwaliteit van de zorg voortdurend te bewaken en te optimaliseren. Aan de hand van een zelfevaluatiesysteem onderzoekt de voorziening zelf de kwaliteit van de zorg en voert ze op basis hiervan concrete verbetertrajecten uit. Het decreet legt de nadruk op de kwantitatieve aantoonbaarheid van de resultaten. Voor de welzijnsvoorzieningen is de expliciete aandacht voor gegevensverzameling, registratie en het werken met thema's een nieuw element.

Het decreet hanteert een aantal uitgangspunten:

- de organisatie maakt geen onderscheid op basis van leeftijd, geslacht, ideologische, filosofische of godsdienstige overtuiging, ras, geaardheid of vermogenstoestand;
- de overheid, de gebruikers en de organisatie zijn samen verantwoordelijk voor de kwaliteit van de zorg;
- centraal in het decreet staat de zorg voor de gebruiker, maar deze zorg mag niet ten koste gaan van het welzijn van het personeel of de financiële gezondheid van de organisatie. Werken aan kwaliteit is in ieders belang en zoekt naar een evenwicht waar alle betrokkenen beter van worden.

De decreetgever verwacht van elke organisatie dat zij een kwaliteitsbeleid voert dat de eigen intenties met betrekking tot kwaliteit en de wegen hier naartoe omvat. Het kwaliteitsbeleid moet formeel door het management van de organisatie in een geschreven verklaring zijn uitgedrukt. Het heeft minimaal betrekking op de missie, visie, doelstellingen en de strategie van de voorziening met betrekking tot kwaliteit. Kwaliteitsbeleid is organisatiebeleid en wordt door het management geautoriseerd; De missie, visie, doelstellingen en de strategie van de voorziening m.b.t. kwaliteit, dus het kwaliteitsbeleid an sich, moet gedragen worden door het management en niet enkel door de kwaliteitscoördinator. Het management moet erover waken dat het kwaliteitsbeleid wordt vertaald, geïmplementeerd en uitgevoerd op alle niveaus van de organisatie. Alle medewerkers en alle personeelsgroepen moeten bij de uitvoering van het kwaliteitsbeleid betrokken worden. Bij het tot stand komen van een kwaliteitsbeleid is de inbreng van alle medewerkers immers nodig om de slaagkansen ervan veilig te stellen. Het kwaliteitsbeleid van een organisatie moet streven naar voordelen voor de gebruikers van de organisatie, maar ook voor de personeelsleden van de organisatie en voor de samenleving in haar geheel.

Voor het uitvoeren van het kwaliteitsbeleid stelt het decreet dat een kwaliteitsmanagementsysteem en een zelfevaluatie nodig zijn. Het kwaliteitsmanagementsysteem verzekert de vaststelling en de uitwerking van het kwaliteitsbeleid en de kwaliteitsdoelstellingen en waakt erover dat de vastgestelde kwaliteitsdoelstellingen effectief worden bereikt. Het kwaliteitsmanagementsysteem wordt opgezet voor en aangepast aan de specifieke aard van de organisatie. De nadruk wordt gelegd op procedures en processen. Een permanente controle en beheersing van procedures en processen zijn belangrijk. De overheid zal in geen geval

instrumenten opleggen aan de organisaties. Het is de verantwoordelijkheid van de organisatie om zelf te bepalen op welke wijze het kwaliteitsbeleid in uitvoering wordt gebracht. De overheid wil wel weten of de organisatie aan de hand van gemeten resultaten de eigen kwaliteit kent en werkt aan verbetering.

De zelfevaluatie geeft een beschrijving van het huidige kwaliteitsniveau. Onder andere aan de hand van metingen, houdt de organisatie de vinger aan de pols en spoort ze zwakke punten op. De zwakke punten bieden een basis voor kwaliteitsverbetering geformuleerd in kwaliteitsdoelstellingen. De zelfevaluatie geeft ook de maatregelen op, die de organisatie neemt en voorziet te treffen om haar kwaliteitsdoelstellingen te verwezenlijken, evenals de termijnen waarbinnen de organisatie de doelstellingen wil bereiken. Ten slotte toont de organisatie zelf aan of de doelstellingen al dan niet bereikt zijn en of er sprake is van borging of nieuwe acties.

Op deze manier kunnen we spreken van een geconditioneerde zelfevaluatie. Dit is een evaluatie die de organisatie zelf uitvoert, maar waarbij de overheid mee kan bepalen welke elementen belangrijk zijn om op te nemen. De overheid verwacht wat betreft deze aspecten van zorg vanwege de organisatie een jaarlijkse kwaliteitsplanning met resultaten en actieplannen. Voor de overheid zijn niet alleen de resultaten van belang, maar ook de acties en de verbeterprocessen die de organisaties opzetten. De bijkomende sectorale regels waaraan de kwaliteitshandboeken moeten voldoen, kunnen alleen in overleg met de betrokken sectoren worden opgesteld.

Het kwaliteitsconcept voor voorzieningen die met toepassing van het besluit van 5 april 2019 erkend zijn/worden

De administratie startte in 2010 samen met de sector een traject voor de ontwikkeling van een uitvoeringsbesluit bij het kwaliteitsdecreet. Dit uitvoeringsbesluit concretiseert de minimale verwachtingen voor de erkende voorzieningen en ligt in de lijn van de verschillende evoluties in de sector die bepalen hoe we als sector naar kwaliteit kijken.

De overheid streeft ernaar om organisaties effectief te laten groeien tot sociale en maatschappelijk verantwoordelijke ondernemers en wil hun hiervoor de juiste instrumenten en kaders aanbieden. Deze evolutie werd onder andere geconcretiseerd in de vertaalslag van werkvormen naar een modulair kader. Deze modulering gaat gepaard met een financieringssysteem dat de organisatie meer managementsruimte geeft. Ook inzake kwaliteitszorg gaat de organisatie als sociale ondernemer zelf aan de slag met indicatoren en meetfactoren en krijgen het resultaat en het proces ernaartoe een grotere focus vanuit de overheid. Dit impliceert voor de organisatie meer verantwoordelijkheid voor het uitbouwen van hun werking.

Ook voor wat betreft de kwaliteitszorg moet in de visie duidelijk omschreven worden hoe alle organisatorische en resultaatgerichte domeinen in de organisatie geïntegreerd zijn. Het uitgangspunt voor een dergelijke benadering is dat een organisatie het beste geplaatst is om de eigen werkzaamheden in alle aspecten te bepalen en te beheersen binnen de contouren van de regelgeving en in dialoog met strategische partners. Daarbij evalueert zij de eigen resultaten (output/outcome) en onderneemt ze acties op het gebied van de input om de resultaten te verbeteren.

Volgens artikel 6, §2 van het kwaliteitsdecreet kan de Vlaamse Regering per sector een lijst opstellen van aspecten van zorg die een bijzondere maatschappelijke waarde hebben en die de organisaties minimaal moeten opnemen in hun zelfevaluatie. In het besluit van 5 april 2019 wordt de nadruk gelegd op de kwaliteitsthema's kwaliteitszorg, kernprocessen en de resultaten van de gebruiker, de medewerkers en de samenleving. Als inspirator voor de uitwerking van deze thema's werd na een doorlichting van verschillende modellen, het managementsmodel EFQM¹³ als het meest integrale en toepasbare model voor de sector naar voren geschoven. Dit model werd als vertrekpunt genomen en aangepast aan de essentie en realiteit van de sector. EFQM staat voor European Foundation for Quality

¹³ Voor verdere info verwijzen we naar www.efqm.org

Management en is opgericht door 14 Europese private ondernemingen. Intussen is het uitgegroeid tot een referentiemodel dat wereldwijd wordt gebruikt door de private en de publieke sector. Het primaire doel van EFQM is organisaties in staat stellen een evaluatie te maken van alle domeinen van de organisatie door de leden van de organisatie zelf. Het is een samenhangende, systematische, planmatige en intentionele evaluatie die regelmatig georganiseerd wordt rond welomschreven thema's die het geheel van de organisatie omvatten. Het betreft zowel organisatorische aandachtsgebieden, als resultaatgerichte aandachtsgebieden.

De organisatorische aandachtsgebieden omvatten leiderschap, personeelsbeleid, beleid en strategie, middelen en partnerschappen en kernprocessen.

- Leiderschap: de manier waarop de leiding van de organisatie de richting van de organisatie bepaalt en deze vertaalt naar de dagelijkse werkelijkheid;
- Personeelsbeleid: het sociale beleid ten aanzien van de in de organisatie tewerkgestelde personen, zowel hulp- en dienstverleners, als administratieve, ondersteunende en stafmedewerkers;
- Beleid en strategie: beleid slaat op het besturen van een organisatie vanuit algemene opties en principes. Beleid expliciteert de keuze van doelstellingen die de organisatie implementeert en op haar resultaten evalueert. Onder strategie verstaan we de planmatige en doelgerichte inzet van personele en materiële middelen om de toekomstvisie en de beleidsbeslissingen van de organisatie te realiseren. We schenken hierbij met toepassing van artikel 6, §2, van het kwaliteitsdecreet bijzondere aandacht voor de bestuursorganen (Raad van Bestuur, Algemene Vergadering, dagelijks bestuur) van de organisatie, in het bijzonder wat de diversiteit in samenstelling, de deskundigheid, de opdrachten en de verantwoordelijkheden van de bestuursorganen betreft. We verwijzen ter inspiratie onder meer naar de aanbevelingen voor het besturen van socialprofit-organisaties, samengesteld door de Koning Boudewijnstichting¹⁴. Binnen ditzelfde artikel heeft de organisatie ook aandacht in haar kwaliteitsbeleid voor gelijke kansen, op het gebied van toegankelijkheid, diversiteit en non-discriminatie.
- Middelen en partnerschappen: alle aspecten van de inzet van middelen (met uitzondering van het personeel) voor de ondersteuning van de kernprocessen van de organisatie. Het betreft infrastructuur, financies, informatie en netwerkvorming.
- Kernprocessen: de kritische processen binnen de organisatie. Dit zijn de processen die de organisatie in staat stellen om haar missie te realiseren.

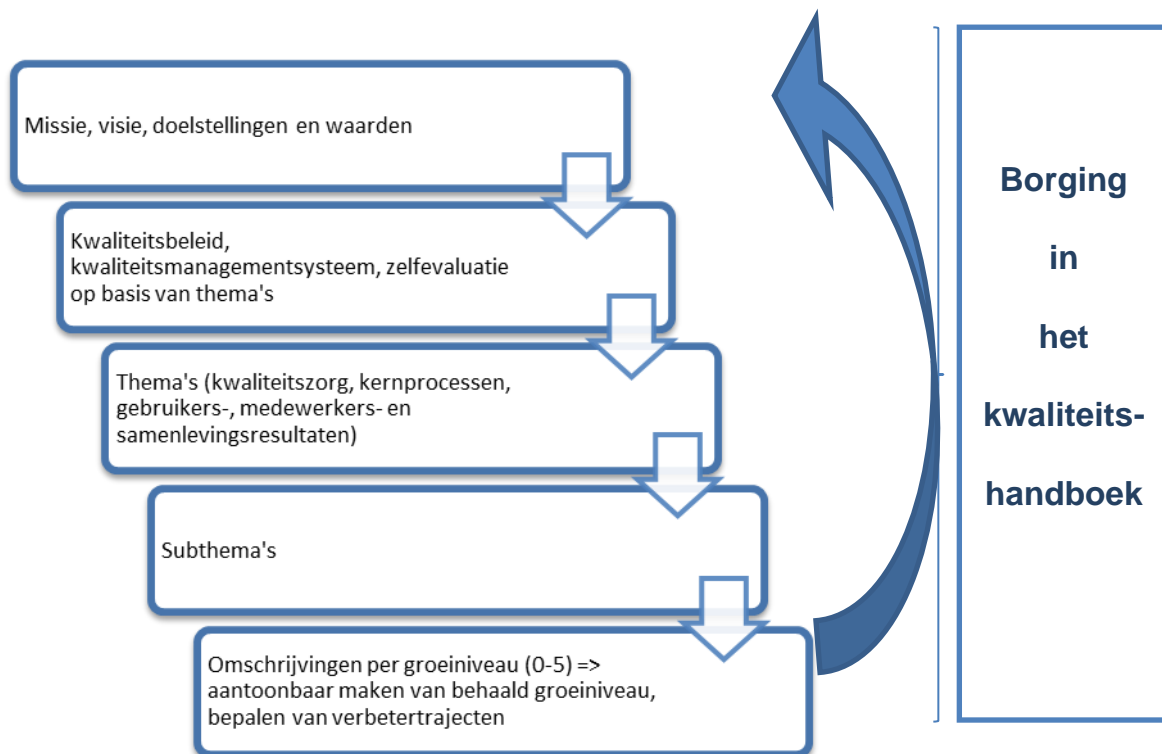
De resultaatsgebieden omvatten de resultaten met betrekking tot de gebruiker, het personeel, de samenleving en de eindresultaten van de organisatie. EFQM gaat ervan uit dat innovatie en leren een bijdrage kunnen leveren aan de organisatiegerichte factoren die het behalen van goede resultaten mogelijk maken.

Kwaliteit wordt benaderd als een dynamisch en evolutief gegeven. Dit komt tot uiting enerzijds in de groeiveaus die aan de verschillende kwaliteitsthema's worden gekoppeld en anderzijds in het cyclische karakter van uitvoering-evaluatie-bijsturing aanwezig in de groeiveaus. In het besluit wordt als tweede inspirator de kwaliteitscirkel van W.E. Deming gehanteerd, bestaande uit 4 kwadranten: plannen-uitvoeren-controleren-bijstellen (plan-do-check-act, PDCA-cyclus). *Plannen* betekent dat de organisatie kijkt naar de huidige werkzaamheden en een plan voor verbetering van deze werkzaamheden ontwerpt. Voor elke verbetering worden doelstellingen vastgesteld. Vervolgens worden de geplande verbeteringen *uitgevoerd*. *Controleren* betekent dat de organisatie het resultaat van de verbetering meet, vergelijkt met de oorspronkelijke situatie en toetst aan de vastgestelde doelstellingen. Daarna volgt de fase van *bijstelling*, waarbij de organisatie de

¹⁴ De aanbevelingen zijn consulteerbaar op: <http://www.socialgovernanceacademy.be/sites/default/files/Aanbevelingen%20SPO's.pdf>.

werkzaamheden bijstuurt op basis van de geleerde lessen uit de controlefase. Dit leidt tot een nieuwe evaluatie en zo wordt de cirkel opnieuw doorlopen voor de verschillende verbetertrajecten.

De contouren van het uitvoeringsbesluit kunnen worden samengevat in onderstaand schema.

Artikel 28 legt de minimale voorwaarden vast waaraan het kwaliteitsbeleid van een organisatie minimaal moet voldoen: vertrekkend van de missie, visie, waarden, strategische doelstellingen en te creëren maatschappelijke meerwaarde, verwachten we van de organisaties dat ze elk van de in EFQM geformuleerde aandachtsgebieden gaan omschrijven. Elke organisatie vertrekt vanuit een duidelijke missie, visie, doelstellingen en waarden. De missie geeft de bestaansreden van de organisatie weer. De visie omvat de richtinggevendende strategische lijnen voor de komende jaren. In deze visie zijn alle organisatorische en resultaatgerichte domeinen van de organisatie geïntegreerd. Het geheel geeft weer hoe de organisatie haar werking bepaalt, met welk doel en welke resultaten hierbij verwacht worden.

Zoals artikel 6, §1 van het kwaliteitsdecreet bepaalt, kunnen specifieke aandachtsgebieden geformuleerd worden. Binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin wordt bijzondere aandacht geschonken aan de thema's gelijke kansen en goed bestuur. Deze twee thema's worden in **artikel 29** geëxpliciteerd:

- goed bestuur van de verschillende bestuursorganen ('corporate governance'), waarbij we in het bijzonder doelen op de (diversiteit in) samenstelling, deskundigheid, opdrachten en verantwoordelijkheden van de bestuursorganen (cf. supra organisatorisch aandachtsgebied 'beleid en strategie'). In de groeivertel voor de zelfevaluaties van het thema samenlevingsresultaten, subthema maatschappelijke opdracht en maatschappelijke tendensen, vinden we bepalingen inzake:
  - o (de actualisering van) de maatschappelijke opdracht, positionering en inbeddingen de communicatie hierover;
  - o de afstemming (van de werking) van de bestuursorganen op de realisatie van de maatschappelijke opdracht

De groeiniveaus van het subthema betrokkenheid van het thema kwaliteitszorg voorzien expliciet dat een organisatie zowel interne als externe partners (stakeholders) betreft bij het (kwaliteits)beleid. Hiermee wordt onder meer de verwachting gecreëerd dat ook de bestuursorganen een effectieve opdracht opnemen in het kwaliteitsbeleid van de organisaties.

- gelijke kansen als essentieel aspect van de hulpverlening(sprocessen).

Vervolgens bepaalt de organisatie, zoals aangegeven in artikel 5 van het kwaliteitsdecreet en **artikel 30** van het besluit van 5 april 2019, op welke manier de missie, visie, doelstellingen, waarden en strategieën om haar doelstellingen en maatschappelijke meerwaarde te verwezenlijken worden verwerkt in het kwaliteitsbeleid en concretiseert ze de kwaliteitsdoelstellingen. De specifieke uitwerking van het kwaliteitsbeleid is vervat in het kwaliteitsmanagementsysteem. Voor het toepassen van de zelfevaluatie, baseert de organisatie zich op het uitgewerkte kwaliteitskader van het besluit van 5 april 2019 (**artikel 31**).

Voor het toepassen van de zelfevaluatie (artikel 5), baseert de organisatie zich op het uitgewerkte kwaliteitskader dat als bijlage 2 bij het besluit van 5 april 2019 is toegevoegd. Dit kwaliteitskader bestaat uit vijf thema's. Voor elk thema zijn subthema's vastgelegd. Voor elk subthema zijn er per groeiniveau specifieke omschrijvingen.

De organisatie staat binnen de zelfevaluatie in voor het aantoonbaar maken van het bereikte groeiniveau aan de hand van indicatoren en meetfactoren. Op basis van de vaststellingen van de zelfevaluatie worden verbetertrajecten opgezet, waarvan de resultaten leiden tot bijsturing van de organisatorische domeinen van de organisatie. De bijsturing van de organisatorische domeinen moet leiden tot betere resultaten. Om het effect van dit laatste na te gaan, zal opnieuw een zelfevaluatie plaatsvinden. Op deze manier is kwaliteitszorg een dynamisch groeiproces, waarbij voortdurende kwaliteitsbewaking en bijsturing gerealiseerd wordt door de organisatie.

Dit kwaliteitskader bestaat uit vijf thema's. Voor elk thema zijn subthema's vastgelegd. Voor elk subthema zijn er per groeiniveau specifieke omschrijvingen. De organisatie staat binnen de zelfevaluatie in voor het aantoonbaar maken van het bereikte groeiniveau aan de hand van indicatoren en meetfactoren. Op basis van de vaststellingen van de zelfevaluatie worden verbetertrajecten opgezet, waarvan de resultaten leiden tot bijsturing van de organisatorische domeinen van de organisatie. De bijsturing van de organisatorische domeinen moet leiden tot betere resultaten. Om het effect van dit laatste na te gaan, zal opnieuw een zelfevaluatie plaatsvinden. Op deze manier is kwaliteitszorg een dynamisch groeiproces, waarbij voortdurende kwaliteitsbewaking en bijsturing gerealiseerd wordt door de organisatie. Het kwaliteitshandboek zorgt voor de borging van alle documentatie en processen (**artikel 32**). Het kwaliteitshandboek vormt een gebruiksvriendelijk en gemakkelijk toepasbaar werkinstrument, waarmee alle medewerkers van de organisatie eenduidig aan de slag kunnen.

Toelichting bij de groeiniveaus

Elk kwaliteitsthema bestaat uit subthema's. Elk subthema is onderverdeeld in groeiniveaus met geconcretiseerde omschrijvingen per groeiniveau. Om een volgend groeiniveau te behalen, moet aan alle omschrijvingen van het groeiniveau en van de vorige groeiniveaus voldaan zijn. Voor alle subthema's zijn de groeiniveaus uitgewerkt volgens hetzelfde principe per groeiniveau. Onderstaand kader is de basis voor de uitwerking en interpretatie van deze groeiniveaus.

0	Onbestaand Binnen de organisatie bestaan <u>geen of zeer weinig procedures</u> . Het controlebewustzijn is eerder laag en er worden weinig acties ondernomen om te komen tot een adequaat kwaliteitsmanagementsysteem.
1	Ad-hoc basis Op <u>ad-hoc basis</u> zijn binnen de organisatie procedures uitgewerkt. Het bewustzijn van de nood aan adequate procedures (interne controlemaatregelen) groeit, maar er is nog geen gestructureerde of gestandaardiseerde aanpak aanwezig. Het kwaliteitsmanagementsysteem draait meer rond personen dan rond systemen.
2 PLAN	Gestructureerde aanzet Een gestructureerde aanzet wordt gegeven tot de ontwikkeling van procedures. De beheersinstrumenten zijn bijgevolg <u>in ontwikkeling</u> , maar zijn nog niet volledig in de werking geïmplementeerd (passief).
3 DO	Gedefinieerd (= niveau 2 +...) Procedures zijn aanwezig. Zij zijn <u>gestandaardiseerd, gedocumenteerd, gecommuniceerd naar de betrokkenen</u> en worden <u>toegepast</u> (actief).
4 CHECK & ACT	Beheerst systeem (= niveau 3 + ...) De procedures worden intern <u>systematisch geëvalueerd en bijgestuurd</u> . Er kan gesproken worden over een 'levend' adequaat en doeltreffend kwaliteitsmanagementsysteem. De PDCA-cirkel is rond.
5	Geoptimaliseerd (= niveau 4 + ...) De procedures worden voortdurend geoptimaliseerd via <u>benchmarking</u> en het behalen van <u>kwaliteitscertificaten of externe evaluaties</u> . De resultaten op één of meerdere kwaliteitsthema's zijn een voorbeeld voor andere organisaties en worden als dusdanig extern gecommuniceerd.

Op groeiniveau 0 is er zo goed als niets aanwezig voor de uitwerking van het subthema. Dit wil zeggen dat de organisatie hiervoor nog geen visie, acties of procedures heeft ontwikkeld. Wanneer zich een specifieke, eerder toevallige situatie voordoet in de organisatie en de organisatie in functie hiervan een actie of een procedure bepaalt, dan spreken we van groeiniveau 1. De aanpak is ad hoc, dus louter vanuit de specifieke situatie of toevalligheid, niet vanuit een doordrongen bewustzijn of vanuit een gestructureerd, intentioneel beleid.

Op groeiniveau 2 wordt een eerste aanzet gegeven om tot een structureel beleid te komen voor het subthema. Er is een basis aanwezig in de organisatie, meer eerder op een passieve manier. Dit groeiniveau komt overeen met de fase van plannen volgens de PDCA-cyclus.

Om groeiniveau 3 te behalen gaat de organisatie over van een passieve naar een actieve houding. De acties en procedures zijn niet alleen aanwezig, maar worden ook consequent toegepast. Ze zijn gedocumenteerd (duidelijk terug te vinden in de organisatie) en onderbouwd (er is grondig over nagedacht en er zijn argumenten voor de keuzes die de organisatie maakt). Bovendien is er een communicatiebeleid, waarbij de organisatie de acties en procedures op een heldere wijze vertaalt in de dagelijkse werking van alle betrokken personeelsleden. Dit groeiniveau is de fase van uitvoering volgens de PDCA-cyclus.

In groeiviveau 4 gebeurt de evaluatie van de procedures en acties. Deze evaluatie is systematisch, dit betekent dat de organisatie op voorhand een frequentie bepaalt voor de evaluatie. Voor sommige subthema's kan dit jaarlijks zijn, voor andere subthema's is een langere tijdspanne wenselijk. Dit is afhankelijk van de prioritering van de organisatie, al dan niet in samenspraak met koepels of overheid. De organisatie bepaalt zelf op een verantwoorde manier de termijnen van de evaluatie per subthema. Afhankelijk van het subthema worden in de omschrijvingen aangegeven welke partners minimaal betrokken worden bij deze evaluatie. Op basis van de resultaten van de evaluatie stuurt de organisatie de inputgebieden (de organisatorische aspecten) bij. Bovendien wordt steeds de link gelegd met andere kwaliteitsthema's, zodat de kwaliteitszorg een integraal geheel blijft.

In dit groeiviveau is de PDCA-cyclus rond. De evaluatie leidt tot bijsturing. Deze effecten van de bijsturing moeten opnieuw geëvalueerd worden, wat op zich tot nieuwe bijsturingen of andere acties kan leiden. Groeiviveau 4 stemt overeen met de evaluatie- en bijsturingsfase volgens de PDCA-cyclus.

Het laatste groeiviveau, groeiviveau 5, onderscheidt zich van de andere groeiviveaus doordat de organisatie overgaat tot benchmarking (het vergelijken van de kwaliteit en prestaties van een organisatie met die van vergelijkbare andere organisaties) en benchlearning (het leren uit de vergelijking van kwaliteit en prestaties van een organisatie met die van vergelijkbare andere organisaties). De organisatie maakt de resultaten met betrekking tot het subthema actief bekend buiten de organisatie. Andere organisaties maken gebruik van deze resultaten om hun eigen processen te optimaliseren, waardoor de organisatie een modelfunctie krijgt. Daarnaast worden in dit groeiviveau ook externe partners betrokken bij de evaluatie van de acties en procedures. Opnieuw bepaalt de organisatie zelf de definitie van 'systematisch' op een verantwoorde manier, afhankelijk van de gestelde prioriteiten.

Door het uitvoeren van een zelfevaluatie, bepaalt de organisatie voor de verschillende subthema's op welk groeiviveau ze zich momenteel bevindt. De organisatie gebruikt daarvoor duidelijk aantoonbare indicatoren. Door een systeem van groeiviveaus te hanteren, krijgt de organisatie zicht op welke domeinen er groeipotentieel is. Dit biedt handvatten voor het vastleggen van prioriteren van verbetertrajecten. Het uitvoeringsbesluit wil een instrument aanbieden om organisaties te stimuleren bewust met kwaliteitsverbetering bezig te zijn. Daarbij is het de intentie van het uitvoeringsbesluit om de organisatie als lerende instantie te benaderen met een duidelijke focus op het groeipotentieel. Een organisatie en de kwaliteit ervan zijn evolutief, dit betekent dat het voortdurend in ontwikkeling is, waarbij inspanningen moeten geleverd worden om een bepaald kwaliteitsniveau te behouden of om het kwaliteitsniveau te verhogen. Een onderbouwde aanpak en prioritering van verbetertrajecten zullen nodig zijn om de belasting van de organisatie en het personeel in het kwaliteitsproces te bewaken.

De resultaten van de zelfevaluatie van de organisatie geven de overheid en de sector een globaal zicht op het huidige kwaliteitsniveau van de sector. Hierbij worden de sterktes en mogelijks ook pijnpunten of hiaten duidelijk. De resultaten worden elk jaar verwerkt in het kwaliteitsverslag van de voorziening en besproken op kwaliteitsdagen. Bovendien wordt telkens gezocht naar methodieken en instrumenten om de sector in zijn geheel of organisaties specifiek te ondersteunen om het kwaliteitsniveau op bepaalde subthema's te verhogen.

Er worden geen streefcijfers vastgelegd. De sector moet wel voldoende ambitieus zijn om in consensus te streven naar vastgelegde minimale kwaliteitsniveaus. Daarbij kunnen, overlegd met de sector, jaarlijks thema's benadrukt worden, zoals beschreven in artikel 6, §3 van het kwaliteitsdecreet. Daarnaast wordt zoals beschreven in artikel 8 van het kwaliteitsdecreet eenmaal per legislatuur het Vlaams Parlement geïnformeerd over de kwaliteit van de zorg verstrekt door de organisaties. In overleg met de sector worden ook voor bepaalde onderwerpen kwaliteitsstandaarden bepaald. De kwaliteitsstuurgroep bewaakt het proces van kwaliteitszorg van de gehele sector.

De zelfevaluaties bieden de organisaties tevens de mogelijkheid om zich te positioneren ten opzichte van andere, gelijkaardige organisaties. Deze benchmarking moet ertoe leiden dat organisaties op basis van onderbouwde dialoog en reflectie komen tot het al dan niet gezamenlijk opstellen van verbeteracties (benchlearning). Ook hier staat het leren als organisatie en het gebruik maken van elkaars expertise en ervaringen centraal.

Bespreking van de kwaliteitsthema's

Kwaliteitszorg

Het metathema kwaliteitszorg handelt over de wijze waarop de organisatie vorm geeft aan het kwaliteitsbeleid. Het is een overkoepelend thema dat de aanpak van de andere kwaliteitsthema's en het kwaliteitsbeleid in zijn geheel omvat. Hierbij is ook een beleid inbegrepen dat zorgt voor de afstemming van communicatie ten aanzien van de verschillende ontvangergroepen (gebruikers, gedifferentieerd naar leeftijd, ouders, professionele partners, personeel, maatschappij, ...). Het thema is onderverdeeld in vier subthema's, namelijk 'organisatie en visie', 'betrokkenheid', 'methodiek en instrumenten' en 'verbetertraject'.

Een eerste subthema 'organisatie en visie' betreft enerzijds de wijze waarop kwaliteitszorg georganiseerd wordt en anderzijds de visie van de organisatie op kwaliteitszorg en de mate waarin alle domeinen van een organisatie geïntegreerd zijn in deze visie. Met de basisprincipes benoemd bij groeiv niveau 1 wordt bedoeld dat de organisatie minimaal een basiskennis heeft van het managementmodel EFQM en van de PDCA-cyclus.

In het tweede subthema 'betrokkenheid' wordt nagegaan hoe en in welke mate er betrokkenheid en participatie is van de verschillende medewerkers van de organisatie. Zoals eerder aangehaald heeft een goed kwaliteitsbeleid pas slaagkansen, wanneer het doorleefd is door alle leden van de organisatie. Volgens artikel 5, §1 van het kwaliteitsdecreet wordt eveneens verwacht dat het kwaliteitsbeleid steunt op deelname van alle medewerkers en streeft naar de voordelen voor de gebruikers, de medewerkers, de voorziening en de samenleving. Bovendien kunnen ook externe partners een belangrijke bijdrage leveren voor de kwaliteitszorg van de organisatie.

Voor het voeren van een kwaliteitsbeleid zijn methodieken en instrumenten nodig. 'Methodieken en instrumenten' vormt het derde subthema binnen het thema kwaliteitszorg. Een belangrijk en decretaal verplicht instrument is het kwaliteitshandboek, zoals vermeld in artikel 5, §4 van het kwaliteitsdecreet. Net zoals kwaliteitszorg in z'n geheel, moet het kwaliteitshandboek gekenmerkt worden door een dynamiek met voortdurende bijsturing en actualisatie en door gebruiksvriendelijkheid om de gedragenheid en toepasbaarheid van het instrument door het personeel te garanderen. Daarnaast gaat dit over de methodieken en instrumenten die gehanteerd worden binnen de organisatie om op een planmatige en gestandaardiseerde wijze aan zelfevaluatie te doen (zoals vermeld in artikel 5, §3 van het kwaliteitsdecreet). Een voorbeeld hiervan is Proza BJB.

Het laatste subthema 'verbetertraject' gaat over de wijze waarop de organisatie acties onderneemt die er op gericht zijn de processen van de organisatie structureel te verbeteren. Er worden enkele duidelijke verwachtingen geformuleerd in het uitvoeringsbesluit. Zo moeten de acties specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch en tijdgebonden (SMART) zijn en moeten ze gebaseerd zijn op de eerder beschreven PDCA-cyclus.

Kernprocessen

Het kwaliteitsthema kernprocessen betreft de kritische of primaire processen van de organisatie. Dit zijn de processen die de organisatie in staat stellen om haar missie en kerntaken te realiseren. Ze zijn dus essentieel voor het bereiken van de gestelde doelen. Voor de voorzieningen die met toepassing van het besluit van 5 april 2019 erkend zijn en worden, zijn vijf subthema's bepaald: 'onthaal van de gebruiker', 'doelstellingen en handelingsplan', 'afsluiting en nazorg', 'pedagogisch profiel' en 'dossierbeheer'.

Voor de subthema's 'onthaal van de gebruiker', 'doelstellingen en handelingsplan', 'afsluiting en nazorg' en 'dossierbeheer', wordt gepeild naar de wijze waarop de procedure tot stand komt en toegepast, gecommuniceerd en geëvalueerd wordt. Met de wettelijke bepalingen inzake het dossierbeheer wordt verwezen naar artikel 11, 12°, 13° en 14° van het besluit van 5 april 2019 en naar artikelen 20, 21, 22 en 23 van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp.

Het subthema 'pedagogisch profiel' gaat over de visie op de hulpverlening en over afspraken omtrent essentiële aspecten van de hulpverlening. Met deze essentiële aspecten van de hulpverlening (groeiniveau 3) wordt minimaal bedoeld het betrekken van de context, een systeem van belonen en straffen, maatschappelijke participatie, algemene afspraken en regels voor de gebruiker, veiligheid van de gebruiker, hygiëne en gepaste medische zorgen (inclusief preventieve en curatieve tandzorg), gezonde voeding, gezonde relationele en seksuele ontwikkeling, verslavingsproblematiek en onderwijs in het hulpverleningstraject van de gebruiker.

Voor wat het gebruikersdossier betreft, beperken de groeiniveaus zich tot de procedures inzake het beheer en de uitwisseling. Het is duidelijk dat de uitvoering van het decreet van 23 april 2014 betreffende de organisatie van een netwerk voor de gegevensdeling tussen de actoren in de zorg en een aantal overkoepelende informatiserings- en e-communicatie-initiatieven op termijn zullen leiden tot een verscherping van de procedures en regelgeving inzake dossiervorming.

Gebruikersresultaten

Het kwaliteitsthema gebruikersresultaten gaat over de effecten van de inputgebieden en de processen op de gebruikers van de organisatie. De gebruikersresultaten zijn opgesplitst in drie subthema's: 'klachtenbehandeling', 'gebruikerstevredenheid over de hulpverleningsprocessen, hulpuitvoering, inspraak en participatie' en 'effect van de hulpverlening'.

Het subthema 'klachtenbehandeling' gaat over de wijze waarop een klachtenprocedure tot stand komt, toegepast, gecommuniceerd en geëvalueerd wordt.

In het subthema 'gebruikerstevredenheid' wordt nagegaan hoe de organisatie de tevredenheid van de gebruiker over de hulpverlenersprocessen, de hulpuitvoering en over inspraak en participatie meet en op welke manier de resultaten binnen de organisatie gebruikt worden. Met 'onafhankelijk externe' (groeiniveau 5) wordt een persoon of organisatie bedoeld die niet rechtstreeks betrokken is bij de organisatie, maar die vanuit een consultfunctie de tevredenheidsmeting evalueert en mogelijks adviezen formuleert. Het betreft hier niet Zorginspectie. Wel kan het gaan om een externe dienst met de nodige expertise of meer laagdrempelig over bijvoorbeeld de directie of kwaliteitscoördinator van een andere organisatie, academici, steunpunt,... Ook de regionale intervisiegroepen zouden hier een rol in kunnen spelen.

Het derde subthema 'effect van de hulpverlening' gaat over de wijze waarop de organisatie zicht tracht te krijgen op de effecten/uitkomsten van de hulpverleningsprocessen en hulpuitvoering op de gebruikers. Het betreft de inzet van methodieken en instrumenten, het gebruik van indicatoren, registratie en wetenschappelijk onderzoek. Met wetenschappelijk onderzoek wordt elke ondersteuning door academici bedoeld. Dit kan gaan over zowel onderzoek geïnitieerd door een externe partner (overheid, regionale partners,...), als over onderzoek door de organisatie zelf opgestart met ondersteuning van academici (bv. academische werkplek, thesisonderzoek, leerstoel,...).

Medewerkersresultaten

Het kwaliteitsthema medewerkersresultaten gaat aan de hand van subjectieve (tevredenheid) en objectieve (kengetallen) criteria na in welke mate de medewerkers tevreden zijn binnen de organisatie. Het kwaliteitsthema is onderverdeeld in twee subthema's: 'personeelstevredenheid' en 'indicatoren en kengetallen'.

In het subthema 'personeelstevredenheid' wordt onderzocht hoe de organisatie de tevredenheid van de medewerkers binnen de organisatie meet en op welke manier de resultaten binnen de organisatie gebruikt worden.

In het tweede subthema 'indicatoren en kengetallen' wordt verwacht dat de organisatie objectieve personeelsgegevens bijhoudt om de tevredenheid van de medewerkers te onderzoeken en de resultaten hiervan gebruikt voor de beleidsvoering. Onder personeelskengetallen vallen volgende voorbeelden: absentieïsme, ziekteverzuim, personeelsverloop, arbeidsongevallen, gemiddelde leeftijd, aantal overuren,...

Met onafhankelijk externe (groeniveau 5) wordt een persoon of organisatie bedoeld die niet rechtstreeks betrokken is op de organisatie, maar die vanuit een consultfunctie de tevredenheidsmeting of/en de personeelskengetallen evalueert en mogelijk adviezen formuleert. Het betreft hier niet Zorginspectie. Wel kan het gaan om een externe dienst met de nodige expertise of meer laagdrempelig over bijvoorbeeld de directie of kwaliteitscoördinator van een andere organisatie, academici, een steunpunt,...

Samenlevingsresultaten

In het kwaliteitsthema samenlevingsresultaten wordt gepolst naar de impact van de organisatie op maatschappelijke ontwikkelingen en de relevantie van de hulpverlening volgens de maatschappelijke noden. Het kwaliteitsthema wordt vertaald in de twee subthema's 'waardering strategische partners' en 'maatschappelijke opdracht en maatschappelijke tendensen'.

Het subthema 'waardering strategische partners' betreft de mate waarin de organisatie initiatieven neemt om zicht te krijgen op de beoordeling van de organisatie door de partners waarmee de organisatie een langdurige samenwerking heeft. Voorbeelden van strategische partners zijn verwijzende instanties, andere hulpverlenende organisaties binnen en buiten de sector, scholen, overheid, koepels,... en wat de organisatie doet met deze gegevens (communicatie en beleidsvoering). We verwijzen in het bijzonder naar de modules contextbegeleiding en de ondersteunende begeleiding waar een afstemming met andere partijen essentieel is, maar ook naar de afstemming met andere actoren bij uitbreidingsbeleid of wijziging van de erkenning. We verwachten van organisaties dat ze bij de bepaling van hun zorginhoudelijke strategische doelen stilstaan bij impact ervan op het lokale en regionale aanbod.

Het tweede subthema 'maatschappelijke opdracht en maatschappelijke tendensen' is tweeledig. Met maatschappelijke opdracht wordt bedoeld dat de missie van de organisatie ruimer gaat dan de hulpverlening van de gebruiker, maar ook betrekking heeft op een bredere maatschappelijke behoefte. Met maatschappelijke tendensen wordt verwezen naar maatschappelijke veranderingen. Voorbeelden hiervan zijn de toename van het aantal nieuw samengestelde gezinnen, interculturalisering, de evolutie van en het streven naar meer sociaal ondernemerschap, vermaatschappelijking van de zorg, vernieuwde regelgeving, enzovoort. Ook getraceerde behoeften binnen de eigen organisatie, bijvoorbeeld door verschuivingen in wachtlijsten, doelgroep, ... vallen onder dit subthema. Er wordt onderzocht of de organisatie oog heeft voor deze maatschappelijke veranderingen en indien nodig de eigen missie en werkzaamheden (maatschappelijke opdracht) hier op afstemt. Bovendien heeft de organisatie een signaalfunctie ten aanzien van de overheid en andere betrokkenen.

Een bijzonder thema in het kwaliteitsbeleid van organisaties: jongvolwassenen

Continuïteit in de zorg zou in elk hulpverleningstraject gegarandeerd moeten zijn, ook na de meerderjarigheid. Er zijn de voorbije jaren al verschillende lokale en regionale initiatieven

opgezet om de hulpverlening ten aanzien van jongvolwassenen en de overgang van jeugdhulp naar een stabiele verblijfssituatie te verbeteren. Het actieplan jongvolwassenen, met als centrale doelstelling aandacht te besteden aan continuïteit van de zorg aan jongvolwassenen zodat een naadloze overgang naar volwassenheid bewerkstelligd kan worden, is het voorlopige sluitstuk op Vlaams beleidsniveau. Het actieplan is finaal goedgekeurd in juni 2017, en zoomt in op gerichte acties vóór en na de uitstroom uit de jeugdhulp, onder meer via instrumenten als ondersteuningsplannen jeugdhulp en rondetafelgesprekken en de inschakeling van burgerinitiatieven die de uitstroom uit de jeugdhulp beter voorbereiden en faciliteren. We willen eveneens aandacht hebben voor wat na de uitstroom gebeurt, onder meer door in te zetten op een verantwoorde afsluiting en nazorg, het verruimen van de leeftijdsgrenzen inzake voortgezette jeugdhulp, het sterker aanhalen van de banden tussen jeugdhulp en volwassenenhulpverlening en kleinschalige woonvormen als schakel tussen de residentiële zorg en het zelfstandig wonen. De richtsnoeren 'overgang naar volwassenheid vanuit jeugdhulp' moeten inspiratie geven aan de implementatie van de acties uit het actieplan jongvolwassenen. Ze bieden een kader waarbinnen organisaties creatief en innovatief met de acties aan de slag kunnen gaan. De richtsnoeren zijn niet vrijblijvend. Ze moeten ingebed worden in het kwaliteitsbeleid van elke organisatie die jeugdhulp aan jongeren aanbiedt. 'Nazorg en afsluiting' is één van de kernprocessen waarop elke organisatie zich jaarlijks scoort en evalueert, gekoppeld aan verbeteracties. Aan de hand van het zelfevaluatiesysteem onderzoekt elke organisatie zelf de kwaliteit van de hulpverlening aan jongeren en voert ze op basis hiervan concrete verbetertrajecten uit die stroomlijnen met het actieplan jongvolwassenen.

HOOFDSTUK 4: SUBSIDIËRING VAN DE VOORZIENINGEN

In de periode 2012-2015 werd, met de overstap naar enveloppenfinanciering, de subsidiëring van de met toepassing van het besluit van 1994 erkende voorzieningen gefaseerd en fundamenteel aangepast. De administratie blijft zicht houden op de samenstelling van de subsidie-enveloppes om onder meer sociale akkoorden correct te kunnen budgetteren en uit te voeren.

Afdeling 1: forfaitaire subsidie

Artikel 33 legt de forfaitaire subsidie vast van de voorzieningen, met uitzondering van de voorzieningen van de categorie 5. Deze bepalingen behoeven geen nadere toelichting. Wel worden er in het besluit van 5 april 2019 voor de organisaties voor bijzondere jeugdzorg twee nieuwe typemodules ingeschreven: delictgerichte contextbegeleiding waarvan de kost gelijk is aan de kostprijs van contextbegeleiding kortdurend intensief (dit is, op basis van de gekende programma's, een realistische optie) en veilig verblijf. Daarnaast wordt er ook een nieuwe typemodule opgenomen als gevolg van de inkanteling van NAFT. Ook voor de CIG worden nieuwe typemodules gecreëerd: gezinsverblijf, dat zowel het verblijf als de begeleiding van alle gezinsleden bevat en gezinsbegeleiding, waarmee de mobiele begeleiding van gezinnen bedoeld wordt.

~~Omwille van de leesbaarheid worden alle indexeerbare subsidiebedragen in het besluit van 5 april 2019 gekoppeld aan de spilindex die van kracht is op 1 januari 2019. De indexeerbare subsidiebedragen in het besluit van 5 april 2019 worden gekoppeld aan de spilindex die van kracht is op 1 januari 2023. De aanpassing van consumptie-index naar spilindex (en bijgevolg de afgevlakte gezondheidsindex) wordt doorgevoerd omdat in realiteit de toelage aan Opgroeien regie en de lonen in de sector gekoppeld zijn aan de spilindex. Het is bijgevolg logisch dat ook de subsidiebedragen zelf deze indexevolutie volgen.~~

Artikel 34 bepaalde dat de subsidie van de centra voor integrale gezinszorg beperkt werd tot 88,1% van de subsidiebarema's. In het besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2021 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 juni 2010 tot vaststelling van de investeringssubsidie en de bouwtechnische en bouwfysische normen voor de door het agentschap Opgroeien regie erkende voorzieningen en vergunde diensten en het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 betreffende de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor voorzieningen in de jeugdhulp wordt deze bepaling geschrapt. Doordat er specifieke typemodules gecreëerd worden voor de centra voor integrale gezinszorg met de daaraan gekoppelde specifieke en aangepaste financiering, komt deze bepaling te vervallen.

Artikel 35 betreft de subsidie voor de voorzieningen van de categorie 5, de HCA-diensten. Er wordt, in vergelijking met het besluit van 1994, in de tweede paragraaf een derde punt toegevoegd, dat de subsidiëring van het positieve project regelt. Een positief project wordt als 4 punten gerekend in het HCA-financieringsinstrument. Dit betekent dat één voltijdse medewerker een 25-tal dossiers per jaar zal begeleiden, ongeacht de duur van dit positief project.

Het positief project bevat meestal meerdere elementen waar de minderjarige delictpleger of verdachte wil rond werken om de schade te herstellen en recidive te voorkomen. Onder meer kan de minderjarige een leerproject voorstellen en volgen.

Een leerproject dat binnen een door de jeugdechter of jeugdrechtbank gehomologeerd positief project wordt opgenomen, wordt apart gesubsidieerd. Deze werkwijze geldt ook voor een door de procureur des Konings aangemeld positief project en waarbij een leerproject wordt voorgesteld.

Artikel 35/1 werkt het concept van begeleidingspunten verder uit. Elk CKG wordt erkend voor een bepaald aantal begeleidingspunten die flexibel en vraaggestuurd ingezet kunnen worden. Het mobiele aanbod van een CKG laat zich in een aantal verschillende inhoudelijke en naar intensiteit gedifferentieerde pakketten omschrijven:

- gezinsbegeleiding;
- intensieve crisisbegeleiding;
- intensieve gezinsbegeleiding;
- pedagogische training van ouders samen met kinderen in groepsverband;
- pedagogische training van ouders in groepsverband en van kinderen in groepsverband;
- pedagogische training van ouders in groepsverband;
- individuele pedagogische training van ouders;
- dagbegeleiding.

Voor elk van deze pakketten wordt de inhoudelijk essentie en de verwachte intensiteit beschreven. Er worden geen concrete methodieken in de regelgeving opgenomen, maar het is evident dat de courante methodieken die de CKG gebruiken hierin gepositioneerd kunnen worden (bv. Stop 4-7 past onder de pedagogische training van ouders in groepsverband en kinderen). Aan elke interventie wordt een gewicht gekoppeld (aantal begeleidingspunten) op basis van de intensiteit van de interventie. We hebben ons hiervoor gebaseerd op de praktijkervaringen en de bestaande verantwoording van de CKG.

Een CKG wordt erkend voor een vastgelegd aantal begeleidingspunten. Inzet van een interventie staat voor het aantal punten van het pakket waar de interventie onder valt. We zetten elke interventie op een duurtijd van een maand. Dit betekent uiteraard niet dat een interventie maar een maand duurt, maar een onderscheid op basis van de duurtijd is voor het erkennings- en subsidiëringssysteem niet relevant en zorgt voor bijkomende complexiteit. Per begonnen maand wordt het aan de interventie gekoppeld puntenaantal geteld voor het berekenen van de bezetting.

De kost van een begeleidingspunt is naar analogie met de kost van de contextbegeleiding laagintensief voor een OVBJ uitgewerkt. Deze ligt naar opdracht en intensiteit bijzonder dicht bij de gezinsbegeleiding door een CKG. De kost van de contextbegeleiding laagintensief – in het besluit berekend op jaarbasis – wordt door 12 gedeeld om de kost voor een maand vast te stellen. Op die manier wordt, voor wat de subsidiehoogte van de interventies betreft, een spiegel gemaakt tussen de OVBJ en CKG.

Artikel 36 betreft de financiering van de vereffeningsfondsen. We hanteren hierbij een financiering op basis van effectieve prestaties door minderjarigen.

Artikel 37 bevat de bepaling inzake de correctie van de subsidiëring op basis van de gemiddelde effectieve anciënniteit van het gesubsidieerde personeel. Aan dit artikel worden, in vergelijking met het besluit van 1994, twee paragrafen toegevoegd. Het eerste expliciteert en verankert de huidige praktijk dat de organisatie vóór 15 januari van het betreffende jaar een overzicht van het personeel moet bezorgen en dat de administratie ter zake richtlijnen kan verspreiden (vormelijk, privacy, ...). De tweede toegevoegde paragraaf legt vast dat van een inrichtende macht die erkenning heeft voor twee of meer voorzieningen de gemiddelde anciënniteit overheen de afdelingen berekend wordt.

Aan **artikel 38**, dat vastlegt dat minimaal 70% van de forfaitaire subsidie aan personeelskosten besteed moet worden, wordt in een tweede paragraaf verwezen naar het feit dat de Vlaamse minister, bevoegd voor de bijstand aan personen, van deze verhouding af kan wijken. Dit is in het bijzonder relevant voor organisaties die als burgerinitiatieven gecatalogeerd kunnen worden en waar vooral ingezet wordt op de werking met en ondersteuning, intervisie en supervisie van vrijwilligers.

Artikel 39 bepaalt dat minimaal twee derde van het gesubsidieerde personeel in begeleidende functies ingezet worden. Dit wordt opgenomen in het personeelsoverzicht dat elke voorziening, in toepassing van artikel 37, aan de administratie moet bezorgen. Met begeleidende functies worden de rechtstreekse contacten met de minderjarige bedoeld in het kader van een pedagogische relatie. Ter illustratie: een medewerker met een masterdiploma die verantwoordelijk is voor het kwaliteitsbeleid valt hier niet onder, een personeelslid met eenzelfde diploma dat zelf in de leefgroep staat of met de minderjarige werkt aan de doelstellingen in het handelingsplan, wel.

Artikel 40 legt de wijze van uitbetaling van de subsidie vast en vergt geen verdere duiding.

Afdeling 2: bijkomende subsidie

Artikel 41 bepaalt dat de effectieve uitgaven van een voorziening in het kader van werkloosheid met bedrijfstoeslag gesubsidieerd kunnen worden. In het besluit van 5 april 2019 werd een tweede paragraaf toegevoegd, die bepaalt dat de administratie, in functie van een efficiënte dossierbehandeling, vormelijke regels met betrekking tot de aanvraag vast kan leggen.

Artikel 42 legt de modaliteiten vast voor de toekenning van zakgeld voor minderjarigen voor wie een verblijfsmodule geactiveerd is door een beslissing van een toegangspoort, of op doorverwijzing van een centraal permanent crisismeldpunt.

Het derde lid van artikel 42 bepaalt dat het zakgeld niet uitgekeerd wordt indien een minderjarige over een netto-inkomen beschikt van meer dan ~~202,39~~ 219,07 euro. Dit moet geïnterpreteerd worden als structurele inkomsten. Pas wanneer een jongere over een periode van meerdere maanden over eigen inkomsten beschikt, vervalt het recht op zakgeld. Inkomsten uit een vakantiejob, uit occasionele tewerkstelling (vb. weekendwerk) of een vergoeding in het raam van vrijwilligerswerk impacteren het recht op zakgeld niet. Het uitvoeren van een vakantiejob is namelijk belangrijk omdat het de ontwikkelingskansen van een jongere en zijn maatschappelijke integratie stimuleert. Het zou dan ook contraproductief zijn dat een jongere hierdoor zijn recht op zakgeld verliest. De voorziening moet op een pedagogische manier omgaan met het feit dat jongeren eigen inkomsten hebben en hen in dit kader al dan niet zakgeld toe te kennen.

Artikel 42/1 bepaalt het bedrag van de forfaitaire kostenvergoeding die aan voorzieningen van de categorie 1, die erkend zijn voor typemodule verblijf in een gezinshuis, per minderjarige en per verblijfsdag in een gezinshuis wordt toegekend. Het bedrag varieert naargelang de leeftijd van de minderjarige. Het subsidiebedrag wordt gekoppeld aan de spilindex. De kostenvergoeding wordt in maandelijkse voorschotten uitgekeerd aan de voorzieningen die erkend zijn voor de typemodule verblijf in een gezinshuis die vervolgens de kostenvergoeding onmiddellijk doorstorten aan de gezinshuisouder.

De kostenvergoeding betreft een vergoeding voor de gebruikelijke woon- en leefkosten die worden gemaakt voor een minderjarige die in een gezinshuis wordt opgevangen. We streven een budgettair gelijk speelveld als voor pleegkinderen na. Aangezien een verblijf in een gezinshuis een residentiële maatregel is, verrekenen we hiervoor de gezinsbijslag die de pleeggezinnen bij een perspectiefzoekende of -biedende pleegplaatsing rechtstreeks ontvangen en het fiscale voordeel dat pleeggezinnen ontvangen omwille van het domicilie van hun pleegkind.

Artikel 43 stelt expliciet dat het recht op een verblijfssubsidie residuair is aan het leefloon of naar analogie residuair aan een equivalent leefloon. Het al dan niet genieten van hulpverlening met toepassing van het decreet van 12 juli 2013 betreffende integrale jeugdhulp kan geen negatieve impact hebben op de maatschappelijke rechten waar een jongere op basis van zijn persoonlijke situatie aanspraak op kan maken, zoals leefloon maar ook andere sociale voordelen waarover een leefloontrekkende kan beschikken. De subsidie kan dan ook enkel uitbetaald worden voor personen die begeleid worden met een module contextbegeleiding in functie van autonoom wonen van wie blijkt dat ze, na uitputting van de procedure ter zake, geen recht hebben op een leefloon en die niet over voldoende eigen inkomsten beschikken. De subsidie is subsidiair. De hulpverlening met toepassing van het decreet van 12 juli 2013 betreffende integrale jeugdhulp vervangt immers het recht op leefloon niet. Zij is er enkel op gericht de betrokkene naar zelfstandigheid te begeleiden.

De subsidie is dus enkel bestemd om mogelijk te maken dat jongeren van wie het, op basis van zijn probleemsituatie en persoonlijke eigenschappen, pedagogisch aangewezen en geïndiceerd is dat ze toch onder begeleiding zelfstandig wonen zelfs al beschikken ze niet over voldoende eigen inkomsten of kunnen ze geen recht op leefloon openen. We voorzien de mogelijkheid om een verblijfssubsidie uit te keren enkel voor die jongeren voor wie zelfstandig wonen onder begeleiding een geïndiceerde hulpverlening is, maar die, na uitputting van al hun rechten, niet over een vorm van inkomsten beschikken. De voorkeur gaat uiteraard naar reguliere inkomsten via tewerkstelling. Indien dit niet haalbaar is, kan de jongere een leefloon aanvragen bij het OCMW. De gerechtigde moet eerst zijn recht op (equivalent) leefloon uitputten. Indien het OCMW het leefloon weigert, moet de jongere tegen de weigering in beroep gaan bij de arbeidsrechtbank. Inkomsten uit arbeid worden in vermindering gebracht bij de verblijfssubsidie. Naar analogie met de subsidies toegekend om zakgeld te betalen, zijn een (onkosten)vergoeding in het kader van vrijwilligerswerk en een loon van een vakantiejob geen inkomsten uit arbeid.

Het actieplan jongvolwassenen streeft naar een *stabiele verblijfsituatie* voor elke jongvolwassene. In tegenstelling tot het vroegere begeleid zelfstandig wonen kan alleen wonen bij CBAW, maar hoeft dit niet. Ook een terugkeer naar huis, wonen bij een vriend(in), partner, studiegenoot, broer, zus of een ander familielid kan. Afhankelijk van de woonsituatie worden de verblijfssubsidies als volgt ingezet:

De jongere woont alleen of samen met anderen die niet zijn ouder(s) is/zijn: de verblijfssubsidie wordt in zijn geheel uitgekeerd. Een jongere kan co-housen en als 'alleenstaande' worden beschouwd.

De jongere woont (terug) thuis, bij zijn ouder(s): de jongere kan verblijfssubsidies ontvangen gedurende max. 3 maanden¹⁵ voor bijdrage aan de kosten (kost en inwoon) en in functie van sparen voor het alleen of samenwonen. In functie van de wederzijdse verantwoordelijkheid worden afspraken gemaakt voor bijdrage aan de kosten. Als de jongere na 3 maanden nog steeds thuis woont, wordt er geschakeld naar contextbegeleiding. Mits een correcte registratie van deze schakel in Binc krijgt de ouder na de schakeling naar contextbegeleiding het volledige bedrag van het groeipakket voor de jongere.

De bepaling in artikel 43 over het recht op een verblijfssubsidie dat residuair is aan het leefloon of naar analogie residuair is aan een equivalent leefloon, is ook van toepassing op jongeren die in een kleinschalige wooneenheid verblijven.

Artikel 44 bevat de bepalingen inzake de subsidiëring voor bijzondere kosten. Onder de medische en paramedische verzorging moet verstaan worden: buitengewone en noodzakelijke paramedische kosten en andere kosten die gericht zijn op het behoud of het

¹⁵ Van zodra een jongere recht heeft op een (equivalent) leefloon, wordt de verblijfssubsidie niet (meer) uitgekeerd.

herstel van de psychische integriteit van de minderjarige. Het geven van een exhaustieve lijst van behandelingen, ingrepen, ... die voor subsidiëring in aanmerking komen, is niet mogelijk, maar omschrijvend kan gesteld worden dat zowel aan het buitengewone voldaan moet zijn (jaarlijkse controle bij de tandarts valt er niet onder, een orthodontische behandeling wel) als aan het noodzakelijke (een cosmetische operatie valt hier in principe niet onder, via een medisch attest kan de noodzaak gestaafd worden).

In de tweede paragraaf, wordt de mogelijkheid voorzien om via deze subsidiestroom schade die aangericht werd door minderjarigen in crisissituaties te herstellen. De term 'crisissituaties' staat hier niet alleen voor minderjarigen die opgenomen zijn op verwijzing van het crisismeldpunt, maar voor alle minderjarigen die die een crisis doormaken tijdens hun verblijf. In het besluit van 1994 bestond die mogelijkheid enkel voor OOC. Het besluit van 5 april 2019 schrijft deze mogelijkheid ook in voor de organisaties voor bijzondere jeugdzorg, de observatie- en behandelcentra en de centra voor ernstige gedrags- en emotionele stoornissen. We spelen hiermee in op de signalen van complexer wordende problematieken en de toename van agressie-incidenten.

De bepalingen in artikel 44 inzake de subsidiëring voor bijzondere kosten, zowel medische als paramedische kosten, als de mogelijkheid om schade te vergoeden die aangericht is door minderjarigen in crisissituaties, zijn ook van toepassing op jongeren die in een kleinschalige wooneenheid verblijven.

Ook voor kinderen die residentieel aan een CKG toevertrouwd worden kan in uitzonderlijke situaties een subsidie voor bijzondere kosten toegekend worden, gericht op het vergoeden van buitengewone medische en paramedische verzorging en op het behoud en herstel van de fysieke of de psychische integriteit van een kind.

Gezinshuizen kunnen ook een beroep doen op bijzondere kosten; voor bijvoorbeeld buitengewone medische en paramedische verzorging kan een subsidie voor bijzondere kosten worden toegekend.

Artikelen 45 en 46 behoeven geen commentaar.

Afdeling 3: reserves/reserve opbouwen

Artikel 47 bevat de bepalingen inzake de aanleg van reserves. Deze bepalingen zijn geactualiseerd op basis van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019 ter uitvoering van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 ((citeeropschrift: "Besluit Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 17 mei 2019").

De reserve, exclusief het sociaal passief, die een jeugdhulpvoorziening aanlegt, mag niet meer bedragen dan 50% van de jaarlijkse subsidie. Het sociaal passief mag niet meer dan 25% van de jaarlijkse personeelskosten bedragen. Indien aan een inrichtende macht erkenning is verleend voor meerdere voorzieningen, wordt rekening gehouden met de totaliteit van de subsidie van de verschillende voorzieningen.

De reservevorming mag jaarlijks niet meer zijn dan 20% van de jaarsubsidie.

Reserves die aangelegd werden vóór 1 januari 2014, tenzij eerder in de enveloppefinanciering werd ingestapt, worden niet in rekening gebracht.

De vaststelling van de reserve gebeurt op basis van de ingestuurde jaarrekening, in te dienen voor 30 juni van het boekhoudjaar n+1, van de inrichtende macht. Giften en legaten worden hierbij niet in aanmerking genomen.

Reservebedragen kunnen op vraag van de vzw aangeleverd worden. De reservebedragen, positief of negatief, worden door de administratie bijgehouden en moeten niet verwerkt worden in de boekhouding van de inrichtende macht. Reserves van vzw's die fusioneren of reserves die ingebracht worden door overdracht van de erkenning aan een vzw worden gesommeerd.

Afdeling 4: bezetting

De **artikelen 48 en 49** bevatten eenduidig de bepalingen inzake bezetting en behoeven geen nadere toelichting.

Organisaties worden nog steeds verwacht een minimale bezetting van 80% te halen (70% voor de OOC's). Indien een voorziening twee jaar na elkaar een bezetting haalt die lager ligt dan dit percentage, wordt de erkenning ambtshalve teruggebracht tot 110% van de bezetting van de twee voorgaande jaren. Die marge van twee jaar geeft aan nieuw erkende voorzieningen de mogelijkheid om geleidelijk te groeien. De bezetting wordt berekend op het totaal aantal modules waarvoor de organisatie erkend is, en meer bepaald als volgt: de som van het aantal begeleidingsdagen volgens de schakelingen in de verschillende typemodules/(totaal aantal modules*365)*100. Bijvoorbeeld: een voorziening is erkend voor 10 modules verblijf en 12 modules contextbegeleiding. Voor elke module wordt het totale aantal dagen dat deze gekoppeld is via een schakeling aan minderjarigen in een bepaald jaar opgeteld (als elke typemodule gedurende het ganse jaar gekoppeld is aan minderjarigen is dat voor verblijf 10*365 (dus geen rekening houden met de mate waarin de jongere overnachtte in de organisatie) en voor contextbegeleiding 12*365). Deze som wordt gedeeld door 22 (= totaal aantal erkende modules)*365, en dit wordt vermenigvuldigd met 100.

Er is geen minimum te behalen benuttingspercentage bepaald, aangezien de modules worden ingezet op maat van het traject van de minderjarige en het gezin. Voor wat de berekening van de benutting van de typemodule contextbegeleiding i.f.v. autonoom wonen betreft, deze wordt berekend op een intensiteit van 1 uur per week (voor de totale capaciteit van contextbegeleiding i.f.v. autonoom wonen).

De berekening van de bezettingsgraad voor wat de OVB, CIG, OOC, NAFT, OBC en GES+ betreft, gebeurt op basis van de registratie in Binc. Voor wat HCA betreft, gebeurt dit op basis van de bepalingen in artikel 35, namelijk het puntenaantal van de effectief aangemelde dossiers. Voor wat CaH betreft gebeurt dit eveneens op basis van de registratie in Binc en op basis van volgende breuk:

-voor de noemer: het aantal erkende modules maal 8 punten;
-voor de teller:

-voor de teller: de effectieve inzet waarbij per crisisinterventie 3 punten en per crisis hulp aan huis begeleiding alsook per crisisbegeleiding 2 punten per begonnen week.

Bij besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2021 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 juni 2010 tot vaststelling van de investeringssubsidie en de bouwtechnische en bouwfysische normen voor de door het agentschap Opgroeien regie erkende voorzieningen en vergunde diensten en het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 betreffende de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor voorzieningen in de jeugdhulp wordt **artikel 50** dat een aantal bepalingen bevatte over de berekeningswijze van de bezetting voor de centra voor integrale gezinszorg geschrapt. Deze bepalingen waren nodig omdat de modules (en dus de bezettingsberekening) op het niveau van de individuele minderjarige geregeld werden. Door te werken met gezinsmodules wordt artikel 50 zonder voorwerp.

Er wordt een **artikel 51** toegevoegd dat bepaalt dat de administratie nadere regels rond de berekening van de bezetting vast kan leggen.

HOOFDSTUK 5: ERKENNINGSPROCEDURE EN TOEZICHT OP DE NALEVING VAN DE ERKENNINGSVoorwaarden

Afdeling 1: procedure voor het verlenen van een erkenning van een voorziening

Met het decreet van 15 juli 2016 houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin werd de mogelijkheid gecreëerd om erkenningen van onbepaalde duur te verlenen. Voorheen werd de duur van een erkenning beperkt tot termijn van 5 jaar, die verlengbaar is. De bepalingen nopen niet tot verdere toelichting. Toch vestigen we de aandacht op de volgende elementen:

Het besluit van 1994 hield geen rekening met moderne communicatiemiddelen. Een erkenningsaanvraag moest derhalve aangetekend met ontvangstmelding aan de administratie bezorgd worden. In **Artikel 54**, punt een, stellen we dat een aanvraag tot erkenning en tot het wijzigen van een erkenning op elektronische wijze aan de administratie bezorgd kan worden. We vervangen hierbij het principe van het bezorgen van een aanvraag via een beveiligende zending. Bij een gestructureerd uitbreidingsbeleid worden de praktische modaliteiten voor het indienen van een aanvraag altijd in een rondzendbrief opgenomen.

- De bepalingen inzake de programmatie van de voorzieningen in het besluit van 1994 zijn niet geënt op een modulaire erkenning en financiering. Het besluit van 5 april 2019 kiest er, in **artikel 55**, voor om de minister te gelasten om de programmatie uit te werken op basis van de punten die in bijlage 1 aan de typemodules gekoppeld worden. Dit puntensysteem is een omzetting van de budgettaire zwaarte van de typemodules: een verblijfsmodule staat bv. voor 4 punten, contextbegeleiding laagintensief voor 1 punt. In het besluit van 1994 was het maximum aantal zgn. programmatorische eenheden waarvoor erkenning kon worden verleend, beperkt tot 6.000. Het verlenen van erkenningen wordt geplafonneerd door de budgettaire mogelijkheden die bewaakt worden door de Inspectie van Financiën; een plafonnering in de basisregelgeving biedt in de praktijk geen meerwaarde.

Aan **artikel 57**, §1, wordt een nieuwe bepaling toegevoegd die volgt op de wijziging van artikel 54, punt een, en die betrekking heeft op het feit dat de administratie na ontvangst van een aanvraag tot erkenning of tot wijziging van een erkenning een elektronische ontvangstmelding aan de aanvragende inrichtende macht richt.

Afdeling 4: toezicht op de naleving van de erkenningsvoorwaarden

In **artikel 67** wordt, enkel voor wat de NAFT-voorzieningen betreft, de Onderwijsinspectie gemandateerd om samen met de administratie en Zorginspectie toezicht te houden.

HOOFDSTUK 6: GELIJKGESTELDE VOORZIENINGEN EN PROJECTEN

Artikel 68 en 69 betreffen de bepalingen rond gelijkgestelde voorzieningen. Het gebeurt regelmatig dat de verwijzende instanties, met het oog op opvang, behandeling of begeleiding van minderjarigen, een beroep moeten doen op andere voorzieningen dan deze erkend in het kader van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen van voorzieningen in de jeugdhulp. Dit kan te wijten zijn aan de fysieke of psychische toestand van de betrokken minderjarige, de specificiteit van de gestelde problematiek of andere aandachtspunten die verband houden met het opvoedingsverleden van deze minderjarige. Een aantal voorzieningen georganiseerd in het kader van andere regelgeving worden dan ook met erkende voorzieningen gelijkgesteld voor wat betreft de mogelijkheid om minderjarigen op te nemen.

In het kader van de fusiebeweging van de voormalige agentschappen Kind & Gezin en Jongerenwelzijn naar Opgroeien wordt niet meer verwezen naar de voormalige oprichtingsdecreten van Kind & Gezin aangezien de rechtsgrond voor de erkenning en subsidiëring van de centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning ondergebracht zijn in het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp.

Artikel 70 van het besluit van 5 april 2019 betreft geoptimaliseerde bepalingen inzake subsidiëring van projectwerking.

Er wordt van initiatiefnemers een strategische denkoefening verwacht waarbij het voorgestelde project, vertrekkende van een probleemstelling en een doelgroep, gepositioneerd wordt binnen en ten opzichte van bestaand aanbod. Tevens moeten de beoogde effecten benoemd worden, evenals de wijze waarop de effecten gemeten zullen worden en hoe en door wie het project opgevolgd en geëvalueerd zal worden. Dit alles moet in een fasering en tijdsplan gegoten worden. Vanuit de vaststelling dat we vroeger het aantal projecten steeds zagen aangroeien en dat, zelfs bij positieve evaluatie, jarenlang hun projectmatige status werd behouden, verwachten we nu van de initiatiefnemers dat ze in hun aanvraag al de mogelijkheden tot structurele inbedding verkennen. Daaraan koppelen we een maximale looptijd van 5 jaar, die uiteraard korter kan zijn. We voorzien wel de mogelijkheid dat de Vlaamse minister deze maximumtermijn uitzonderlijk kan verlengen op voorwaarde dat de initiatiefnemer hier een gemotiveerde aanvraag voor indient.

De drie inhoudelijke criteria uit het besluit van 1994 waaraan projecten moeten voldoen, werden geschrapt omdat ze enerzijds door de sectorale evoluties achterhaald zijn en in de reguliere erkenningen en opdrachten van het private aanbod geïntegreerd zijn en anderzijds omdat ze inhoudelijk te beperkend zijn om projectwerking daadwerkelijk te gebruiken als instrument om met nieuwe uitdagingen en knelpunten voor de sector om te gaan. Wel voorzien we de mogelijkheid dat de Vlaamse minister specifieke criteria kan bepalen waaraan projecten moeten voldoen. Op die manier wordt het mogelijk om via een oproep een appel te doen op initiatief dat rond een door de overheid naar voren geschoven thema werkt.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2021 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 juni 2010 tot vaststelling van de investeringssubsidie en de bouwtechnische en bouwfysische normen voor de door het agentschap Opgroeien regie erkende voorzieningen en vergunde diensten en het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 betreffende de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor voorzieningen in de jeugdhulp schrapt de opmaak van een overeenkomst.

Op die manier worden de procedures rond de projectwerking binnen het agentschap Opgroeien op elkaar afgestemd.

Een subsidie voor een project kan toegekend worden door een beslissing van de bevoegde instantie en afhankelijk van het bedrag is dat het afdelingshoofd Voorzieningenbeleid, de

administrateur-generaal van het agentschap Opgroeien regie, de bevoegde minister of de Vlaamse Regering.

In overeenstemming met het op elektronische wijze indienen van een aanvraag tot erkenning of wijziging van de erkenning van een voorziening, kan een inrichtende macht op basis van de bepalingen in **artikel 70**, 1°, de subsidieaanvraag elektronisch indienen bij de administratie.

HOOFDSTUK 8: OPHEFFINGS-, OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 74 heft het besluit van 1994 en het uitvoeringsbesluit betreffende de subsidiëring van naadloze flexibele trajecten op, die door de inwerkingtreding van het besluit van 5 april 2019 zonder voorwerp worden.

Zoals hiervoor al vermeld, wordt vastgehouden aan een gezamenlijke aansturing van de NAFTA-voorzieningen vanuit beide beleidsdomeinen. Daarom werd in **artikel 75** de verplichting ingeschreven dat voorstellen tot wijziging van bepalingen van deze erkenningscategorie gezamenlijk door de Vlaamse ministers van Welzijn en Onderwijs aan de Vlaamse Regering voorgelegd moeten worden.

Artikel 76 legt de inwerkingtredingsdatum vast op 1 januari 2019.